24ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 6573 — 21 ՕԳՈՍՏՈՍ 1907 — ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ — 25 ՐԷՃԷՊ 1325 — 3 Septembre 1907 — 24me année № 6573

«ԱՐԵՒԵԼՔ»
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՈՅՃԱՃԵԱՆ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ, ԳԱԼԱԹԻԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ 80 Ղրշ.
» » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ 45 »
ԴԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ 108 »
» » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ 60 »
ՕՏԱՐ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ 25 Ֆրք.
» » » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ 20 »
ԹՂԹԱՏԱՐԻ ԵԱՒԻՐ ՄԵՐ ՎՐԱՅ

10 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

آره‌ولك
ارمنیجه یومی و سیاسی غزته
صاحب امتیازی قره‌کین بویاجیان
درعلیه غلطه

"ARÉVELK"
JOURNAL ARMÉNIEN
Directeur-Propriétaire
KARÉKIN BOYADJIAN
Constantinople, Galata

10 PARAS

ՄԱՍՈՒԼԻՆ ՅՈՒՐՔԸ

«Արշալոյս», «Լոյս», «Ծաղիկ», «Մասիս»

Մեր վերջին յօդուածէն ի վեր մամուլի մէջ բաւական ուշագրաւ փոփոխութիւններ տեղի ունեցան։ Կայս. բարեհաճ Իրատէ մը արտօնեց նոր օրաթերթի մը հրատարակութիւնն Իզմիրի մէջ, Արշալոյս անուամբ։ Նոր օրաթերթին արտօնատէրը կամ խմբագրապետը անձամբ կամ իր գրական գործերէն ճանչնալու բարեպատեհ առիթը չենք ունեցած դեռ. բայց կը սիրենք յուսալ որ Արշալոյս օրաթերթին ծագումը Իզմիրի գրական միջավայրին պահանջներուն արդիւնքն է։ Չենք գիտեր սակայն թէ նորածին թերթը, զոր Արեւելք առաջին անգամ ողջունեց, նիւթական տեսակէտով ալ պիտի կրնայ օրաթերթի մը համար անհրաժեշտ նկատուած ծախքին դիմանալ։ Ամէն պարագայի մէջ, մենք յաջողութիւն կը մաղթենք Արշալոյսին և կը յուսանք թէ շուտով անոր առաջին թիւերը պիտի կրնանք կարդալ առանց այն տպաւորութիւնը կրելու թէ անոր գոյութիւնն ալ իր անուան պէս վաղանցուկ է և իր վերջին վանկը կազմող շաբաթաթերթին չափ գոյն և տարազ փոխելու հարկին տակ պիտի գտնուի։

Ինչպէս որ մօտայամոլ կիները եղանակին համաձայն զգեստնին ու գլխարկնին կը փոխեն, այնպէս ալ մեր կանացաբոյր Ծաղիկն ու կրօնաշունչ Լոյսը իրենց պարունակութիւնն ու նպատակը։ Կիներուն Ծաղիկը տղայացաւ, մանկացաւ և լրջադէմ ու խոժռադէմ Լոյսը կանացի դարձաւ՝ սեւ վերարկուն թեթեւ շրջազգեստի վերածելով։ Ցառաջդիմութիւն մը չէ աս. երբ կիները տղաներուն և կրօնաւորները կիներուն տեղի պիտի տան, ըսել է շաբաթաթերթերը ընթերցողներու հաստատուն շրջանակ մը գտնելու ելեր են ու կը խարխափեն։ Առաւտրական Բիւրակն շաբաթաթերթը բրնուեցաւ։ Ինչո՞ւ իր կազմակերպութեանը և առեւտրականներու համար ունեցած կրեւորութեանը։ Ծաղիկ և Լոյս դեռ չկրցան չանգրգռուողներու նման շրջանակ մը գտնել և իրենց ծախքերը գոցելու չափ արդիւնք ձգել։ Հայկանոյշ Մառք կանանց Լոյսին խմբագրութենէն հրաժարեցաւ բոլորովին։ Կը լսենք թէ Տիկին Զապէլ Եսայեանին առաջարկած են կանանց Լոյսին խմբագրութիւնը, բայց գրագիտուհի տիկինը մերժած է։ Մեր ջերմ բաղձանքն է որ հեղինակաւոր գրագիտուհի մը կամ քանի մը ծանօթ գրագիտուհիներ անցնին կանանց շաբաթաթերթին գլուխը, որով միայն անոր գոյութիւնը ապահովել և երկարա խմբագիրներու աշխատակցութենէ ազատել կարելի է։

Վերջին պահուն կ'իմանանք նաև թէ Լոյսի Տնօրէնը կանանց թերթին խմբագրութիւնը յանձներէ ձախողաբեր անձի մը, որ Ծաղիկ գրական շաբաթաթերթը անակնկալացուց, Արեւելք օրաթերթի անկման շրջանին զարդն եղաւ, Սուրհանդակ գլուխան սատար հանդիսացաւ և այսպէս խմբագրատուն խմբագրատուն գլորելով հասաւ իր արդի իջեւանը։ Ցառաջդիմութեան առաջին նշանը տուաւ մեր լրագրական enfant terrible կանանց Լոյսի խմբագրութիւնն յանձն առնելով և այսպէսով կանանց Լոյսն ալ մաթելով։ Երկրորդ փորձը տուաւ իր նոր իջեւանի օգնականին մէջ համալսարանականներու և այնպիսի անձերու դէմ գրիչ շարժելով, որոնք անոր վրայ արգահատելէն տարբեր զգացում մը չեն ունեցած։ Ցառաջ խմբագիրը անմահ անունը ստացաւ փողոցային գրականութեան մէջ իր Պէրպէրեանի դէմ գրած յօդուածով և երկու վարդապետներուն փեշին ամուր փարելով։ Ցաջողութեան նոր դափնիներ կը մաղթենք «օր օրին» անձնական խնչիրներ յարուցանող այս խմբագրին և կը նկատենք որ եթէ Լոյսն ալ գրական շաբաթաթերթ դառնայ, այն ատեն նման հանդէսներու երրորդութիւն մը պիտի գոյանայ, որոնք իրարու հետ մրցակցելով չենք գիտեր թէ գրական ճաշակի նուաստացումն թէ բարձրացման պիտի նպաստեն։ Ամէն պարագայի մէջ, անոնք նիւթապէս իրարու պիտի վնասեն և մեր համայնքը որ արդէն Մասիսը և Ա. Մամուլը դժուարութեամբ կը պահէ, երրորդ գրական շաբաթաթերթի մը ծախքը չպիտի կրնայ հոգալ և այժմէն կարելի է ըսել որ անոնցմէ մէկուն նիւթական գոյութիւնը վտանգի պիտի ենթարկուի։

Ինչպէս յիշեցինք, Ծաղիկը դադրեցաւ մարդկութեան ծաղկաբոյր էջերն օգնանը ըլլալէ, և ծաղկաի սերունդին բերանը դարձաւ, բայց անոր խմբագրութեան դժուարութիւնները չբարձան, որովհետեւ տղաքներուն այնքան դժուար է խօսք հասկցնել որքան կիներուն։ Ս. Մեսրոպին նուիրուած յօդուած մը տեսայ մանկական Ծաղիկին մէջ և չատ զարմացայ, որովհետեւ յօդուածին հեղինակը, Կարիւն սքանչելիին գերազանցած էր տառերու գիւտի մասին իր ըրած նորանոր յայտնութիւններով, որոնք մինչեւ այժմ մեզ հասած աղբիւրներու մէջ չեն ասնդուիր և նոյն իսկ կը հակասեն ասոնց։ Կարծեմ ամէնքդ ալ իրաւունք կուտաք ինծի ըսելու որ տառերու գիւտի պատմութիւնը չգիտնալը մեղք է և գրական եօթը մահացու մեղքերէն մէկը։ Ձենք գիտեր թէ մանուկներն ինչպէ՞ս պիտի օգտուին օտար գրականութեանց պատմութենէն և Հոմերոսի քերթուածներու քննութենէ կամ Ցոյն գրականութեան պատմութենէն։ Մանուկներուն համար անհամեմատ աւելի օգտակար են «[illegible]» վերնագրեալ գրքի թարգմանութիւնը և «Մուկի մը պատմութիւնը» է մա Մէհէրի, քան գրական տեսութիւններ և հառուածներ (տե՛ս Թիւ 12)։

*** Մասիս շաբաթաթերթին 33րդ թիւը լոյս ընծայուեցաւ ճոխ բովանդակութեամբ։ Առաջնորդող յօդուածի մը մէջ Ենովք Արմէն մեր դպրոցական հանդէսներու երկու թերութիւնները մատնանիշ կ'ընէ։ Մասիսի խմբագրապետին յիշերուն դպիր է ազգամոլի սովորութիւնը, մանաւանդ ընթացաւարտներու Ս. Պատարագին աղը համբուրելով իրենց վկայականները անկէ ստանալը։ Ենովք Արմէն կը կարծէ որ առով ընթացաւարտներուն ետը, Անհատականութիւնը, Ինքնագիտակցութիւնը էն. կը նուաստանան, և ինչպէս որ Ռոպերդ Գոլէճի մէջ Օ.Քթ. Ուօշպերնի կամ Տ.Քթ. Կէյթսի ձեռքը չեն համբուրեր, այնպէս ալ կը պահանջէ մեր գօրէճաւարտ քննադատը որ Պէրպէրեանի և Կեդրոնականի սանունք Ս. Պատարագին ձեռքը չհամբուրեն։ Եթէ Բօպերդ Գոլէճի մէջ Օ.Քթ. Ուօշպերնի և Տ.Քթ. Կէյթսի գլուխը մէյ-մէկ վեղար անցընելու սովորութիւն ունենային, այն ատեն նոյն իսկ չրջանաւարտ Ենովք Արմէն անոնց Ս. Աղը համբուրելու փորձութեան չպիտի դիմանար։ Այժէն բաներով եթէ եւրոպացիներուն նըմանելու կապակցին սովորութիւնը ունենայինք, այն ատեն մեր անունն ալ պէտք էր փոխէինք։ Եւրոպական դպրոցներուն մէջ ալ հանդէսին նախագահողները չբրդաղանաղուսպը հաւատ ընծայած ըլլալով լուռ մնաց։ Սակայն դէմքը աժգունած էր ու կը սարսռար։ Դողդոջուն մատով մը կը գալարէր պեխը և աչքերը դեռնին յառած էին։ Մանկամարդ կինը մօտեցաւ ՕԹԹոյի, ձեռքերը խաչաձեւեց անոր անշարժ քաղուկին շուրջը, և դէպ ի գաղանաղուսպին մռայլ դէմքը բարձրացուց իր դէմքը, ուր կը ցոլար իր բովանդակ յանկուցիչ հոգին։

—ՕԹԹօ, դուն ես որ զիս չես սիրեր։ Ինչո՞ւ համար կ'ուզես որ անպատճառ տարբեր մէկը ըլլամ։

—Պիտի կորսնցնեմ քեզ։ Կը զգամ թէ պիտի կորսնցնեմ, հեծեց ՕԹԹօ։

—Այո՛, պիտի կորսնցնես զիս, եթէ երբեք յամառիս քու լիմարութեանդ մէջ։

—Դնա՛ բանդ։ Եթէ իրաւցնէ Զիչիլիա կը կոչուիս, այն ատեն կրնաս ինծի հետ մեկնիլ Հռոմէն։

Այս բուռն ու միանգամայն շրջահայեաց խօսքերը ընելով հասած էին Նոմէներու ծառուղին։ Բէչիլէի անսահման պատը կը ցցուէր անոնց առջեւ։ Տեսակ մը խրամատի վրայէ անցան, որ իրը մուտք կը ծառայէր։ Դաղանաղուսպը ապակողմ դարձաւ, յետոյ յանկարծ կանգ առաւ, իր ընկերուհին դիտելու համար, որ իրմէ բաժնուած էր՝ բնազդական շարժում մը ընելով դէպ ի ձախ։

—Ինչ կ'ընես, հարցուց ՕԹԹօ։

Մանկամարդ կինը հասկցաւ։ Իր անփայլ մորթին վրայ վարդ երանգ մը առաջ եկաւ ու սեւ աչքերը սկսան շողեր արձակել։

—Ադրիանոսի վիլլան տեսած չե՞ս, յարեց ՕԹԹօ Բէրքօվից հեզնական շեշտով։ Հոս չես եկած, այնպէս չէ՞։ Սակայն դէպ ի Փիլիսոփաներու Սրահը կ'ուղղուէիր, ուր Օրոյի հրապարակը տանող ճամբան կայ, և մենք ալ հոն կ'երթայինք։

—Եթէ գիտէիր որ Օրոյի հրապարակին ճամբան է ան, ինչո՞ւ համար չհետեւցար անոր, հարցուց մանկամարդ կինը յոխորտալդին։

—Փորձ մը ընելու համար սիրելիս։ Դէպ ի Հարիւր Սենեակներ ուղղուեցայ, վստահ ըլլալով որ հակառակ ուղղութեամբ պիտի ընթանայիր։ Գոհացու�մ գայ։

—Զգուշացի՛ր, ՕԹԹօ, զգուշացի՛ր, գոչեց կինը կապուած։

Հակառակ այդ ամէնուն, դարձեալ մանկամարդ կինը առաջին անգամ եւ դարձաւ՝ քննոտ ու փաղաքուշ ձեւեր առած։

—Ինչո՞ւ համար երազս կը ցնդեցնես այդպէս, երազ մը ուրկէ հաճոյք կը զգամ։ Ի՞նչ որ ալ ըլլայ կեանքս, չե՞ս զգար որ քու սէրդ ազատ ովասիս մը կը ձեւացնէ, զարմանազան երկնքի մը տակ, բոյրերու և արքունութեան մէջ։ Կը կարծե՞ս որ նախանձելի բան մը ըլլայ այն զոր կ'ուզեմ մոռնալ քեզի համար։

Մանկամարդ կինը բառերու վրայ կը խաղար խորամանկութեամբ, չլմորեցնելու համար սիրահարը։ Ու իր անկեղծութիւնը ի յայտ կուգար իր դգուանքներուն մէջ, սա ճշմարիտ վախով համակուած թէ գաղանաղուսպը բաժանումէն յետոյ դուցէ բան մը ընէ, քանի որ մանկամարդ կինը որոշած էր ա՛լ ետս չտեսնել իր սիրահարը։ Մանուանդ չէր ուզեր որ այդ օրուան հաճոյքը խանգարուի։ Մանկամարդ կինը, աղու մը պէս որ կը հրճուի առատպելական հաճոյքէ, մեծ անհամբերութեամբ կը սպասէր որ գաղանաղուսպը յարգէ իր խոսքումը, այն է գաղանները ցոյց տալ իրենց ներքին կեանքին մէջ։ Մանկամարդ կինը յանձն առած ըլլալով խոհեմ գըտնուիլ, ամէն զգուշութիւն ու ինքնապաշտպանութիւն ի գործ դնել, ՕԹԹօ Բէրքօվից խոստացած էր իր սիրուհիին առջեւ բանալ իր վանդակներէն մէկը, ձգել որ մանկամարդ կինը շօշափէ այդ գաղաններուն իրաւունքները և մաղտա գլուխները, որոնց կարծը բաները հրաւէր կը կարդային իր յանդուգն ձեռքերուն։ Դաղանաղուսպը աչալրջօրէն պիտի հսկէր Ադրիանոսի վիլլայի մը մաղերը չոչել, իր յանդգնութեան պատճառած հպարտութիւնն ու սոսկումը ըմբոշխնել, նոր զգայութիւն մը ունենալ՝ որուն մասնաւոր իսկ նուազման պիտի մասնէր ուրիշ կին մը, ահա ինչ որ փորձութեան կը մատնէր այդ խօլ կինը։

—Ա՜հ, ինչ մեծ յաջողութիւն մը պիտի ըլլայ, եթէ երբեք կարենամ քեզ ներմուծել Տիօն առիւծիս վանդակին մէջ, Հռոմի ազնուականութենէն բաղկացած ընտրեալ բազմութեան մը առջեւ, ըսաւ ՕԹԹօ Բէրքօվից։ Քեզի պէս կին մը առանց բան մը փորձելու է։ Դիմակ մը պիտի անցընես երեսդ, բայց ամէն ոք պիտի դուշակէ ո՛վ ըլլալդ։

—Հռոմի ազնուականութիւնը ո՞րքան պիտի չահագրգռուի, յարեց մանկամարդ կինը պաղարիւն շեշտով։

ՕԹԹօ չպատասխանեց։

—Նորէն սկսա՞ր, գոչեց կինը, ծիծաղելով ու մատով սպառնալով։ Պէտք չէ լրջօրէն նկատի առնեմ այդ սեւեռագին մտածումդ։ Մէյտ աղնուական կին մը կը կարծես զիս։

— Բարձրագոյն դասու պատկանող ազնուական կին մը, պատասխանեց գաղանաղուսպը

—Ոչ թէ դշխոյ, բացագանչեց տարփաստնչիկ կինը, քրքջալեր խնդալով։

—Անոր մօտ բան մը։

—Փաղաքշիչ է ատիկա։ Իրաւ է որ վայելուչ ձեւեր ունիմ։ Ինչ բանի վրայ կը հիմնես այդ կարծիքը։

Մասնաւորապէս իմ ուշադրութիւնս գրաւած են Ռոտոսթոյի վարպետ տուտունեաց առատութիւնը, ուր կան 1—8 կամ 9 տարեկան աղաքներ։ Դաւառ ըլլալով խիստ մօտէն ճանչցած եմ Տրապիզոնը և կիրասունը, ուր բնաւ գոյութիւն չունին վարպետ տուտուններ, և Պոլսոյ մէջ ալ այդ հաստատութիւնները իրենց գոյութեան իրաւունքը բոլորովին կորսնցուցած են մանկապարտէզներու ընդհանրանալուն պատճառաւ։ Ցուելով կը խոստովանիմ թէ այդ խմբոց-հաստատութիւններու թիւը օր ըստ օրէ առաւարանալու վրայ է Ռոտոսթոյի մէջ, քանի որ անոնք իւրաքանչիւր մօր քմահաճոյքին համեմատ կը վարուին, չահելով համակրութիւնը ոչէտ բայց հարուստ մայրերու։ Այս վերջինները իրենց հանգիստը ու հաճոյքը մատնելու ատեն, երբեք իրենց զաւակներունը նկատողութեան չեն ուզեր առնել, յաճախ իրենց այցելութենէն ու պտոյտէն չզրկուելու համար։ զաւակնին մինչեւ 12 պահել կը յանձնարարեն վարպետ տուտունին։ այս վերջինն ալ իր նիւթական շահուն համար անտրտունջ կը հպատակի մայրերու ամէն քմահաճոյքներուն և ասիկա իր առաւելութիւնը կ'ըլլայ մանկապարտէզի համար, այնքան ատեն ճշմարիտ ու իրական բարօրում կարելի չէ սպասել մեր մանկապարտէզներէն։ Իսկ մենք՝ մանկապարտէզի պաշտօնեաներս՝ պարտական ենք կատարեալ գիտակցութիւն ունենալ մեր ասպարէզին. պարերը, մարզանքը, մեքենական կերպով սովորեցուցած երգերն ու խաղերը միշտ դրութեան ոգին հետ չփոթելու անմտութիւնը մեր մէջ մնուցանելէ հրաժարինք, իմաստութիւնը ունենանք օգտուելու մանկավարժական ճոխ հաւաքածոներէն, դնելով զմեզ մեր պաշտօնին ուս։ վայել դիրքի մը մէջ, անուղղակի կերպով հակազդելով նաեւ այն միաքերուն, որոնք ըստ արժանւոյն չեն կրնար ըմբռնել մանուկներու դաստիարակութեան գործին դժուարութիւնն ու նուիրականութիւնը։

դաստիարակութեան մէջ միւնոյն նպատակին կը ձգտին, քանի որ երկուքն ալ իրենց սկզբունքը ունին՝ նոցնել մարդը կատարելութեան։ Մանուկը երբ լոյս աշխարհ կուգայ, իր հետ կը ծնին իմացական կարողութիւնները, որոնք սակայն աղտիայնի վիճակի մէջ կը գտնուին։ Դաստիարակութիւնը պիտի նպաստէ անոր կարողութիւններուն ներդաշնակ զարգացման, եթէ ոչ՝ առանց անոր մարդը անկատար էակ մը պիտի ըլլար։ Ուրեմն ուղիղ տրամաբանութեամբ մը կրթութիւնը պէտք է հիմնն սկսիլ, մանուկը ենթարկելով իմաստուն ու բանաւոր ուսումնական մը, հասնելու համար ճշմարիտ դաստիարակութեան, որուն կէտ նպատակին է ամբողջական դաստիարակութիւնը։ Արդ, սխալ է կարծել թէ մանուկը կարելի է կրթել մեր քմահաճոյքին համեմատ. եթէ այդ կարելի ըլլար արդէն, կրթիչէն ոչ մէկ առաւելութիւն պիտի պահանջէինք, ոչ մէկ ձեռնհասութիւն, ոչ մէկ արժանիք։

Ուստի գործի մը մասին մեր ունեցած դիտակցութիւնը և ճշմարիտ սէրը զմեզ հանձարեղ և հնարող կրնայ ընել։ Իմ խոնարհ կարծիքովս, մայրերէն ոմանք՝ իրենց մայրական փափուկ ու նուիրական պաշտօնի մասին ունեցած գիտակցութեան ու սիրոյ պակասը ցոյց կուտան, երբ իրենց հաղուստին համար, իրենց սիրասուն զաւակները վարպետ տուտուններու կը յանձնեն, մինչեւ որ խեղճ պղտիկները մանկապարտէզի տարիքը թեւակոխեն։

Կը դիտեմ երբ փոքրիկ պատանի, 12 տարեան, առաջին անգամ վենետիկ մեկնեցայ։ Երեք ընկեր էինք, երեքնիս ալ հասակակից։ Այսօր երեքնիս ալ դիրքի տէր, ամուսնացած, զաւկի տէր։ Ճամբորդութիւնը, չաքաթ մը տեւեց, եօթերորդ օրը հասանք Լակունային ջուրերուն մէջ, ուր ամէն ինչ ծովէն ծնիլ կը ծաղկի։ Սուրբ Մարկոսի աշտարակը իր վերամբարձ գլխով առաջինն եղաւ որ ողջունեց այս նորահաս փոքրիկները։ Հեռուն ծովուն մակարդակը չրջանակող գիծին վրայ լիմոյին կղզին լայնախառ թուփի մը նման կ'երկարէր։ իր քովիկը, Սան Սէրվոլոյի եռին կը բարձրանար գանդակատան մը ուրուագիծը փոքրիկ կղզւոյ մը կանաչութեան մէջէն, և կարմրաներկ շինութիւնն մը իր ցոլքերը կը ցոլացնէր կապոյտ ջուրերուն խորը։ Մոմը տեղի տուած էր և՝ երեւան կ'ելլէին կամաչ—դեղին անապատ ծանծաղուտներ— շրջապատուած ցիցերու շարքով մը որոց ստուերները նաեւ լրմագոյն գալարումներով կ'երկարէին։ Կծնտօլա մը զմեզ, հեղասահ օրօրումներով կը տանէր այդ ծովագնաց ուղիներուն մէջէն։ Կը մտնենար Սուրբ Ղազար, շրջապատուած յատիտենական ջրով. աւելի յստակ կը նշմարուէր հիմա չինութեան ուրուագիծը և ութանկիւնը որու վրայ կը ծածանէր Օսմանեան փառապանծ Տէրութեան դրօշը։

Հասանք վերջապէս վանքին պատին քովէն սանդուխներուն առջեւ և ելանք դուրս երեքուն ոտքերով, քիչ մը չփոթած ու երկչոտ։ Տարին զմեզ ուղղակի Գերապայծառ Աբրահամ սենեակը, քանի նորեկ ուսանողին նախնի գործն է ցոյց տալ իր ջանասէր կամքը և փոխարէն ընդունիլ քաջալերական յորդոր, որոնք այնքան քաղցրիկ և հայրական չեչտերով մեզ կ'աւանդուէին։ Ցետոյ կարգաւ չըրջեցանք ծերունի միաբաններուն խցիկները, իւրաքանչիւրն հակած իր մատենագրական երկին արձակ թերթերուն վրայ. և այս ամենամոյրներէն յետոյ, եւեռեռեռ հնչեց զանգակ մը զմեզ միւնոյն ճամբով վերադարձուց Մ.-Ռափայելի դպրոցին ալակերտաց դասին մէջ տեղաւորելու։

Այսպէս եղան մեր առաջին տպաւորութիւնները, որոնք իմ մէջս դրոշմուած կը մնան և զորս յիշելն ինձի հաճոյք մըն է։

Զքնաղագեղ Վենետիկ վեցամեայ կենցաղին պատճառաւ մօտէն տեղեակ եմ Վենետկի Միաբանութեան գործերուն և մանրամասնօրէն զննած և հաւաքած եմ այս տարի Սարեան վարդապետին շուրջը յարուցուած տարաձայնութիւնները և զանոնք անկողմնակալ օգտով ներկայացնել կ'ուզեմ, որպէս զի ամէն անհատ ուղիղ դատաստան մը կարենայ ընել յիշեալ վարդապետին Մ.-Ռափայելեան վարժարանին մէջ ունեցած պաշտօնավարութեան մասին։ Այս դպրոցը մեծապէս արդիւնաւոր եղած է իր բազմաթիւ նախկին և նոր չրջանաւարտ սաներով, որոնք իրենց փայլուն դիրքով օգտաւատ եղած են թէ՛ Պետութեան և թէ՛ հայ համայնքին։

Մ.-Ռափայելեան դպրոցին տեսչութեան դէմ դժգոհութիւնները ծագեցան քսան տարի առաջ, Հ. Դաւիթի օրով, որոնք Հ. Գրիգոր վրդ.ի ժամանակ աւելի լուրջ հանգամանք ստացան։ Դպրոցին ծրագրին մէջ հեղհեղէ կենսական փոփոխութիւններ եղան և դպրոցական ընթացքը 3 տարուան վերածուեցաւ։ յառաջադէմ շրջանաւարտները գերմանական, ֆրանսական և այլ համալսարաններ ղրկուեցան՝ մասնագէտ ըլլալու նպատակով։ Այս նոր դիրքը դժուարացուցաւ հայ մանկապարտիզպանուհիներու իմացական զարգացման աւագ կարեւորութեան մասին ցոյց տրուած անտարբերութեանը մէջ։ Ստուգիւ, չատ չնչին թիւ մը կը կազմեն այսօր իսկապէս զարգացած ու դաստիարակուած անձեր, որոնք մաւորական դաստիարակութեան անհրաժեշտութիւնը կատարեալ կ'ըմբռնեն իրենց էական ու կենսական պայմանները՝ լաւագոյն ու կարող, իրենց պաշտօնին դիտակից մանկապարտիզպանուհիներ ունենալու համար։ Մանուկը դաստիարակել իր հոգեբանական պահանջումներուն համաձայն, ճանչնալ անոր հոգեկան կարողութեանց ներդաշնակ զարգացման սկզբունքները, չատ դիւրին ու հեշտին գործ մը չէ արդարեւ և մասնաւոր ուսումնասիրութեան ու փորձառութեան կը կարօտի և այս ամէնը կարելի է մի միայն ձեռք բերել երկրորդական դաստիարակութիւնով։

Ուրեմն որչափ ատեն որ չըմբռնենք թէ մանուկներու դաստիարակութիւնը իր խորունկ հոգեբանութիւնը ունի, ցորչափ չհամոզուինք թէ նախակրթարանի անարմար պաշտօնեայ մը, չատ աւելի անյարմար ու վնասակար կրնայ դառնալ մանկապարտէզի համար, այնքան ատեն ճշմարիտ ու իրական բարօրում կարելի չէ սպասել մեր մանկապարտէզներէն։ Իսկ մենք՝ մանկապարտէզի պաշտօնեաներս՝ պարտական ենք կատարեալ գիտակցութիւն ունենալ մեր ասպարէզին. պարերը, մարզանքը, մեքենական կերպով սովորեցուցած երգերն ու խաղերը միշտ դրութեան ոգին հետ չփոթելու անմտութիւնը մեր մէջ մնուցանելէ հրաժարինք, իմաստութիւնը ունենանք օգտուելու մանկավարժական ճոխ հաւաքածոներէն, դնելով զմեզ մեր պաշտօնին ուս։ վայել դիրքի մը մէջ, անուղղակի կերպով հակազդելով նաեւ այն միաքերուն, որոնք ըստ արժանւոյն չեն կրնար ըմբռնել մանուկներու դաստիարակութեան գործին դժուարութիւնն ու նուիրականութիւնը։

Մասնաւորապէս իմ ուշադրութիւնս գրաւած են Ռոտոսթոյի վարպետ տուտունեաց առատութիւնը, ուր կան 1—8 կամ 9 տարեկան աղաքներ։ Դաւառ ըլլալով խիստ մօտէն ճանչցած եմ Տրապիզոնը և կիրասունը, ուր բնաւ գոյութիւն չունին վարպետ տուտուններ, և Պոլսոյ մէջ ալ այդ հաստատութիւնները իրենց գոյութեան իրաւունքը բոլորովին կորսնցուցած են մանկապարտէզներու ընդհանրանալուն պատճառաւ։ Ցուելով կը խոստովանիմ թէ այդ խմբոց-հաստատութիւններու թիւը օր ըստ օրէ առաւարանալու վրայ է Ռոտոսթոյի մէջ, քանի որ անոնք իւրաքանչիւր մօր քմահաճոյքին համեմատ կը վարուին, չահելով համակրութիւնը ոչէտ բայց հարուստ մայրերու։ Այս վերջինները իրենց հանգիստը ու հաճոյքը մատնելու ատեն, երբեք իրենց զաւակներունը նկատողութեան չեն ուզեր առնել, յաճախ իրենց այցելութենէն ու պտոյտէն չզրկուելու համար։ զաւակնին մինչեւ 12 պահել կը յանձնարարեն վարպետ տուտունին։ այս վերջինն ալ իր նիւթական շահուն համար անտրտունջ կը հպատակի մայրերու ամէն քմահաճոյքներուն և ասիկա իր առաւելութիւնը կ'ըլլայ մանկապարտէզի համար, այնքան ատեն ճշմարիտ ու իրական բարօրում կարելի չէ սպասել մեր մանկապարտէզներէն։ Իսկ մենք՝ մանկապարտէզի պաշտօնեաներս՝ պարտական ենք կատարեալ գիտակցութիւն ունենալ մեր ասպարէզին. պարերը, մարզանքը, մեքենական կերպով սովորեցուցած երգերն ու խաղերը միշտ դրութեան ոգին հետ չփոթելու անմտութիւնը մեր մէջ մնուցանելէ հրաժարինք, իմաստութիւնը ունենանք օգտուելու մանկավարժական ճոխ հաւաքածոներէն, դնելով զմեզ մեր պաշտօնին ուս։ վայել դիրքի մը մէջ, անուղղակի կերպով հակազդելով նաեւ այն միաքերուն, որոնք ըստ արժանւոյն չեն կրնար ըմբռնել մանուկներու դաստիարակութեան գործին դժուարութիւնն ու նուիրականութիւնը։

դաստիարակութեան մէջ միւնոյն նպատակին կը ձգտին, քանի որ երկուքն ալ իրենց սկզբունքը ունին՝ նոցնել մարդը կատարելութեան։ Մանուկը երբ լոյս աշխարհ կուգայ, իր հետ կը ծնին իմացական կարողութիւնները, որոնք սակայն աղտիայնի վիճակի մէջ կը գտնուին։ Դաստիարակութիւնը պիտի նպաստէ անոր կարողութիւններուն ներդաշնակ զարգացման, եթէ ոչ՝ առանց անոր մարդը անկատար էակ մը պիտի ըլլար։ Ուրեմն ուղիղ տրամաբանութեամբ մը կրթութիւնը պէտք է հիմնն սկսիլ, մանուկը ենթարկելով իմաստուն ու բանաւոր ուսումնական մը, հասնելու համար ճշմարիտ դաստիարակութեան, որուն կէտ նպատակին է ամբողջական դաստիարակութիւնը։ Արդ, սխալ է կարծել թէ մանուկը կարելի է կրթել մեր քմահաճոյքին համեմատ. եթէ այդ կարելի ըլլար արդէն, կրթիչէն ոչ մէկ առաւելութիւն պիտի պահանջէինք, ոչ մէկ ձեռնհասութիւն, ոչ մէկ արժանիք։

Ուստի գործի մը մասին մեր ունեցած գիտակցութիւնը և ճշմարիտ սէրը զմեզ հանձարեղ և հնարող կրնայ ընել։ Իմ խոնարհ կարծիքովս, մայրերէն ոմանք՝ իրենց մայրական փափուկ ու նուիրական պաշտօնի մասին ունեցած գիտակցութեան ու սիրոյ պակասը ցոյց կուտան, երբ իրենց հագուստին համար, իրենց սիրասուն զաւակները վարպետ տուտուններու կը յանձնեն, մինչեւ որ խեղճ պղտիկները մանկապարտէզի տարիքը թեւակոխեն։

Մանկամարդ կինը հասկցաւ։ Իր անփայլ մորթին վրայ վարդ երանգ մը առաջ եկաւ ու սեւ աչքերը սկսան շողեր արձակել։

—Ադրիանոսի վիլլան տեսած չե՞ս, յարեց ՕԹԹօ Բէրքօվից հեզնական շեշտով։ Հոս չես եկած, այնպէս չէ՞։ Սակայն դէպ ի Փիլիսոփաներու Սրահը կ'ուղղուէիր, ուր Օրոյի հրապարակը տանող ճամբան կայ, և մենք ալ հոն կ'երթայինք։

—Եթէ գիտէիր որ Օրոյի հրապարակին ճամբան է ան, ինչո՞ւ համար չհետեւցար անոր, հարցուց մանկամարդ կինը յոխորտալդին։

—Փորձ մը ընելու համար սիրելիս։ Դէպ ի Հարիւր Սենեակներ ուղղուեցայ, վստահ ըլլալով որ հակառակ ուղղութեամբ պիտի ընթանայիր։ Գոհացուم գայ։

—Զգուշացի՛ր, ՕԹԹօ, զգուշացի՛ր, գոչեց կինը կապուած։

Հակառակ այդ ամէնուն, դարձեալ մանկամարդ կինը առաջին անգամ եւ դարձաւ՝ քննոտ ու փաղաքուշ ձեւեր առած։

—Ինչո՞ւ համար երազս կը ցնդեցնես այդպէս, երազ մը ուրկէ հաճոյք կը զգամ։ Ի՞նչ որ ալ ըլլայ կեանքս, չե՞ս զգար որ քու սէրդ ազատ ովասիս մը կը ձեւացնէ, զարմանազան երկնքի մը տակ, բոյրերու և արքունութեան մէջ։ Կը կարծե՞ս որ նախանձելի բան մը ըլլայ այն զոր կ'ուզեմ մոռնալ քեզի համար։

Մանկամարդ կինը բառերու վրայ կը խաղար խորամանկութեամբ, չլմորեցնելու համար սիրահարը։ Ու իր անկեղծութիւնը ի յայտ կուգար իր դգուանքներուն մէջ, սա ճշմարիտ վախով համակուած թէ գաղանաղուսպը բաժանումէն յետոյ դուցէ բան մը ընէ, քանի որ մանկամարդ կինը որոշած էր ա՛լ ետս չտեսնել իր սիրահարը։ Մանուանդ չէր ուզեր որ այդ օրուան հաճոյքը խանգարուի։ Մանկամարդ կինը, աղու մը պէս որ կը հրճուի առատպելական հաճոյքէ, մեծ անհամբերութեամբ կը սպասէր որ գաղանաղուսպը յարգէ իր խոսքումը, այն է գաղանները ցոյց տալ իրենց ներքին կեանքին մէջ։ Մանկամարդ կինը յանձն առած ըլլալով խոհեմ գըտնուիլ, ամէն զգուշութիւն ու ինքնապաշտպանութիւն ի գործ դնել, ՕԹԹօ Բէրքօվից խոստացած էր իր սիրուհիին առջեւ բանալ իր վանդակներէն մէկը, ձգել որ մանկամարդ կինը շօշափէ այդ գաղաններուն իրաւունքները և մաղտա գլուխները, որոնց կարծը բաները հրաւէր կը կարդային իր յանդուգն ձեռքերուն։ Դաղանաղուսպը աչալրջօրէն պիտի հսկէր Ադրիանոսի վիլլայի մը մաղերը չոչել, իր յանդգնութեան պատճառած հպարտութիւնն ու սոսկումը ըմբոշխնել, նոր զգայութիւն մը ունենալ՝ որուն մասնաւոր իսկ նուազման պիտի մասնէր ուրիշ կին մը, ահա ինչ որ փորձութեան կը մատնէր այդ խօլ կինը։

— Ա՜հ, ինչ մեծ յաջողութիւն մը պիտի ըլլայ, եթէ երբեք կարենամ քեզ ներմուծել Տիօն առիւծիս վանդակին մէջ, Հռոմի ազնուականութենէն բաղկացած ընտրեալ բազմութեան մը առջեւ, ըսաւ ՕԹԹօ Բէրքօվից։ Քեզի պէս կին մը առանց բան մը փորձելու է։ Դիմակ մը պիտի անցընես երեսդ, բայց ամէն ոք պիտի դուշակէ ո՛վ ըլլալդ։

—Հռոմի ազնուականութիւնը ո՞րքան պիտի չահագրգռուի, յարեց մանկամարդ կինը պաղարիւն շեշտով։

ՕԹԹօ չպ

ցուց Տեսչին հակողութեան դերը։ Վանական Միաբանութիւնը անուշտ ձախող ընարութիւն մը ըլլա։ Սարեան վրդ.ը Մ.-Ռափայէլեան վարժարանին Տեսուչ նշանակելով՝ միշեալ վարդապետին արտաքին երեւոյթէն խաբուելով։

Այս կղերականը, որ վանքին կողմանէ Հռոմ ղրկուած էր հոն ասուլուածաբանական հմտութեանց ուսումնասիրութեան վկայագիր ստանալու, չա՛տ երիտասարդ ասկաւին հասա։ Միաբանութեան վարչական առաջաւոր ատիճաններուն և կրցա։ սիրաչահող վարմունքին շնորհիւ գրաւել Միաբանութեան երեց անդամներուն սէրն ու վստահութիւնը։ Այս ալ անուշտ տուրք մըն է ասուլածային։ Սարեանի տեսչութեան ժամանակուան դպրոցական անյարմար և անօգուտ գործերու շարքը երկայն է։ Ան չատ մը աղքատիկ տղաք կիսաւարտ և թերուս ձգելով, անոնց ապագային նիւթական յառաջիմութեան արգելք եղա։ Իր տեսչութեան օրով կողմնակցութեամբ վարուեցա։ աշակերտներուն հետ և անոնց շատերուն դպրոցէն հեռանալուն պատճառ դարձա։ Ուշ.. կերտներէն ոմանք քանի մը անգամ դիմեցին Աբբահօր, որ իր սովորական հաշտասէր բարութեամբ և հայրական յորդորներով կարգադրել ուզեց դպրոցին ուսումնական և անտեսական խնդիրները։ Բայց նոյն բարի կամքը չտեսնուեցաւ երբեք Տեսչին քով, որուն էն առաջին և նուիրական պարտքն էր Աբբահօր հնազանդիլ։ Ընդհակառակը նա օգտուելով իր առժամանակեայ տեսչութենէն և հանկառակ իրեն տրուած բարեացակամ խորհուրդներուն, աւելորդ ծախքերով դպրոցին պիւտճէն ծանրացուց, ձեռնարկելով դպրոցական արտասովոր նորոգութիւններու և զեղծանելով Միաբանութեան վատահութիւնը։ Սարեանի տեսչութեան զեղծումները և անկանոնութիւնները բացայայտ կերպով տեսնուեցան երբ Դեր. Աբբահայրը քանի մը վարդապետներով անձամբ դպրոց գնաց և հոն դպրոցին վիճակը քննեց։

Հ. Սահակեան ուշիմ կանխատեսութեամբ մակաբերած ըլլալով այս պարագան, չուզեց կանոնաւոր հաշիւներ ներկայացնել և իր պատասխանատուութիւնը թեթեւցնելու մտադրութեամբ փութաց նամակներ ուղղել տղայոց ծնողաց, ուր Միաբանութիւնը պատասխանատու կը հռչակէ դպրոցին անկանոնութեան և ինքզինքը արդարացնելու միջոց կ'ընէ։ Օրինակ մը որ իր նախընթացը ունեցած չէ։ Հ. Սարեանի այս դիմումները ապարդիւն անցան և չկրցա։ զսպացուցիչ բացատրութիւններ տալ դպրոցի մէջ տեղի ունեցած անտեսական զեղծումներու մասին. այս պատճառաւ Հ. Սարեանի հրաման տրուեցաւ առժամեայ կերպով իր պաշտօնը թողլու և իր ըրած ծախքերուն համար մանրամասն հաշիւ ներկայացնելու։ Սակայն ան փոխանակ անասլու և համակեցելու իրեն հանդէպ զոյց տրուած այս միամիտ համակիր միաբաններով վանքէն կը մեկնի։

Այսպէսով կ'աւարտի Հ. Սարեանի քառամեայ տեսչութիւնը։ Հ. Սարեան ժամանակ մը վանքէն դուրս մնալով կը փորձէ դպրոց մը հիմնել հարուստ առեւտրականներու օգնութեամբ, որոնք սակայն վերահասու ըլլալով անոր պաշտօնավարութեան յոռի ընթացքին, կը մերժեն անոր աջակցիլ։ Հ. Սարեան ամենուրեք լքեալ և անտէս՝ Վատիկան կը դիմէ և Միաբանութիւնը կ'ամբաստանէ, օժանդակութիւն գտնելով Դիւցազեան Գերապատուն և լսին կղերէն։ Այս վերջիններս չմանչալով իրենց պաշտպանեալին անցեալը և զգածուած Սարեանի չքմեղանքներէն՝ կը բարխասնեն Ս. Պապին որ, ինչպէս ամէն մարդ գիտէ, իր կարանալութեան ժամանակ Վենետկոյ Պատրիարքը եղած է, և բարեկամ Մխիթարեան Ուխտին ու Աբբահօր, և որմէ վանքը միշտ ուղիղ և արդարակրօն դատաստան մը կընար յուսալ։ Վատիկանի հրամանով, Դեր. Գրիգորեան լիազօր քննիչ կը կարգուի և կը դրկուի Վենետիկ առ ի քննութիւն և արդարացում Սարեան վարդապետին։ Այս քննութիւնը կը կայանար, քանի Միաբանութեան ներքին կրօնական կազմակերպութեան վիճակը և մանաւանդ ի լրոյս հանել նախ դատեսչին մատակարարութեան հաշուեցուցակը եւ տմարակալութեան հաշիւները։ Զորս ամսուան երկար շրջանին մէջ ամենասուր ըլլալով Միաբանութեան մէջ տիրող կարգապահութեան, հակառակ իր մանրակրկիտ ջանքերուն, պտպտան նուիրակը տիպուեցաւ խոսավանելու Հ. Սարեանի յանցապարտութիւնը և Միաբանութեան անմեղութիւնը։

Զմոռնամ յիշել որ Հ. Սարեանի հաշուեհամարները Վենետկոյ առաջնակարգ տարարակներու քննութեան ենթարկուեցան, որոնք ասուգեցին 100,000 ֆրանքի վնասը զոր Սարեան իր վանքին կը պատճառէր։ Գրիգորեան, յուսավրէպ, հակառակ իր ջանքերուն, համոզուելով որ չպիտի յաջողի զՍարեան արդար հանել, և ոչ ալ վանքը ամբաստանել, կը մեկնի Հռոմ, իր հետ առնելով նաեւ Սարեան վարդապետ։ Միաբանութիւնը կասկածելով նոր՝ սարեան ամբաստանութիւններէ, կը փութայ իրողութիւնը պարզել Վատիկանի որ մինչեւ այն ատեն զՍարեան արդար կը համարէր. այժմ կը համոզուի և կը դատապարտէ զՍարեան և մանաւանդ գրութեամբ Մ.-Ռափայէլեան դպրոցի նախարդ Տեսուչը Միաբանութեան գթութեան կը յանձնէ և հաստատելով Միաբանութեան որոշումը կը զրկի զՍարեան ամէն պաշտօնէ և անոր բնակավայր կը նշանակէ Մաճախտանի մէջ գիւղաքաղաք մը ուր Միաբանութիւնը վանք մը ունի տակաւին որ հիմա անգործածելի կը մնայ։

Ս. Պապը նկատելով որ Սարեանի զեղծումները մասամբ մը նախորդ վարչութեանց հետեւանքներն են, յօգուտ Միաբանութեան նոր վարչիներ ցոյց կուտայ, որոնք այս վերջին քննութեան ժամանակ մատակարարական հմտութիւններն ցոյց տուած էին։ Զանոնք կը նշանակէ առաջաւոր խորհրդականներ Դեր. Աբբահօր։ Սոնք լիազօր իշխանութիւն ունին վարելու վանքին բոլոր գործերը մինչեւ գալ տարուան Միաբանական ժողովը, որուն պաշտօնը պիտի ըլլայ հիմնական փոփոխութիւններ կատարել ամբողջ միաբանական կազմակերպութեան և ողջամիտ բարեփոխութիւններ ներմուծել, որպէս զի ապագային այս տեսակ մատակարարական անկանոնութիւններ տեղի չունենան։

Առաջին անգամ չէ որ Լատինները Ս. Ղազարու վանքին գործերուն մէջ նկրտած են ձեռնամուխ ըլլալու։ Հասուն խնդրի ժամանակ Վանքը չատ աւելի անհաճոյ վիճակներ ունեցաւ և մինչեւ տպարանին գործերը առժամեայ կերպով դադրեցնելու հարկադրուեցան։ Միաբանութեան հիմնադրութեան օրէն ի վեր առաջին անգամ միաբան մը կ'ամբաստանէ վանքը ու Միաբանութիւնը Վատիկանի առջեւ։

Ձեռնոյի Ս. Բարթողոմէոսի վանքը, որ առենք հայ կրօնաւորներու կը պատկանէր, չա՛տ հեռու է տակաւին վիճակից ունենալու զՍուրբ Ղազար։

Թերա ՏԻԼԻԶԱՆԵԹ

ԱՌՏՆԻՆ ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Անուշահոտութեանց արուակներուն, ինչպէս նաեւ զանազան հեղուկներու մեծ չիլերուն բիւրեղեայ խցանները, երբ չը բացուին, պէտք է մէկ երկու կաթիլ լաւ տեսակ իւղ կաթեցնել խցանին շուրջը և չնորցին առնելու դնել կամ կրակի ցուցնել։ Թիչ ատենէն եռքը, թեթեւօրէն զարնելով խցանին, զգուշաւոր կերպով դարձնելու է զայն։ Եթէ խցանը դիւրաբեղի չեայ, պէտք է 3—4 անգամ կրկնել այս եղանակը։ Այն ատեն անպատճառ տեղի կուտայ խցանը և կ'ելլէ։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԼԱ ՀԷՒ ԴԵՍՊԱՆԱԽՈՐՀՈՒՐԴԸ

Լա Հէյն հետեւեալը կը հեռագրէ Թանի Թղթակցը.

Առաջին յանձնաժողովին առաջին մասնաժողովը, որ պարաւորիչ իրաւարութեան մասին եղած առաջարկութիւնները քննելու պաշտօն ունի, հինգշաբթի օրը գումարուեցաւ։ Պ. Պուռժուայի նախագահութեամբ, վիճաբանելու այդ առաջարկութեանց և մասնախումբի մը կողմէ պատրաստուած կարգ մը բանաձեւերու վրայ։ Վիճաբանութեան առարկայ եղած գլխաւոր խնդիրներուն մէջ դարձարդարութիւնը կամ պայմանագրութիւնները նախապատուութիւն պիտի ունենան։ Նկատողութեան առնուեցաւ Հոլանտայի պատուիրակ Պ. Ասէրի այն բացատրութիւնը թէ պայմանագրութեանց կիրառումին մէջ պատասխանատուութիւնը կը պատկանի խնդրոյ առարկայ եղող Պետութեան։ Պայմանագիր Պետութեան մը ընդունիլը պիտի ըլլայ օրէնքի ոյժ տալ իր պայմանագրական յանձնառութեանց։ անգամ մը որ այդ բանը ըլլայ մնացածը դատարաններու իրաւասութեանը պիտի պատկանի։ Ցանձնաժողովը այդ միտքով խմբագրուած բանաձեւեր ընդունեց։ Առաջարկութիւններ ընող պատուիրակութեանց կողմէ ներկայացուած պատճէններու խնդրոյն գալով, կանխաս պիտի ըլլայ ըսել թէ յանձնաժողովը ատոր մասին որոշում մը տուած ըլլայ։ Ցանձնաժողովը աւելի զբաղեցաւ այն կարգով որով այդ խնդիրը վիճաբանութեան պիտի ենթարկուի յանձնաժողովին մէջ։ Այդ մասին համար է որ որոշումներ տրուեցան։ Պէտք չէ մոռնալ թէ յանձնաժողովին կողմէ տրուած քուէները խորհրդարանական քուէներու ոյժը չունին։ Միանգամայն նկատողութեան առնուեցաւ իրաւարարական վճիռներու մեկնողական զօրութիւնը, որ, մեծամասնութիւն չահող կարծիքին համաձայն, բոլոր պայմանագիր կողմերը այն պարագային միայն պարտաւորեցնելու կ'ենթարկէ, երբ մեծամասնութեամբ հաւանին տուր։ Վերջապէս, վիճաբանութեանց անկանոնութեան և քուէներու արժէքին ու նշանակութեանը մասին եղած հակասութեան հակառակ, որոնց մէջէն, 5ի դէմ 10 ձայնով մերժեց զուիցերիական առաջարկութիւնը, կարելի է ըսել թէ այդ նիստը ընդունվաբել կուտայ վերջնական համաձայնութեան մը կարելիութիւնը պարտաւորիչ իրաւարարութեան մասին։ Այդ նիստին մէջ իբրեւ թէ միշդեպ մը տեղի ունեցեր է Պ. Պուռժուայի և ասորիական պատուիրակ Պ. Ֆոն Մէրէյի միջեւ։ Այս վերջինը խստիւ քննադատեր է, ըսելով որ Դեսպանախորհուրդին ընդհանուր քարտուղարութիւնը արագ ու ճիշդ չի գործեր։ Պ. Պուռժուա պաշտպաներ է ընդհանուր քարտուղարութիւնը, անոր գովեստը ընելով։ Այդ միջադէպը բնաւ կարեւորութիւն չունէր։ Ցանձնաժողովին յառաջիկայ նիստը շաբաթ օր պիտի գումարուի։

— Լա Հէյի Դեսպանախորհուրդին ցամաքային պատերազմի յանձնաժողովը ուրբաթ օրը լիագումար նիստին մէջ, ֆրանսական պատուիրակ Պ. Ռէնոլի տեղեկագրին վրայ, առանց վիճաբանութեան ու միաձայնութեամբ ընդունեց պատերազմի հրատարակութեան վերաբերեալ առաջարկը, որով ասկէ եռքը պատերազմները պիտի սկսին պատճառաբանեալ և բացայայտ յայտարարութեան ձեւով ծանուցագրի մը կամ վերջնագրի մը հրատարակուելէն եռք։ Պատերազմական վիճակը անյապաղ պիտի ծանուցուի նաեւ չեզոք ազգութեանց։

ԱՆԳԼԻԱ

Մանչեսթր Կարտիանի Լոնտոնի թղթակիցը, որ իր քաղաքական տեղեկութիւնները ընդհանրապէս ստոյգ աղբիւրներէ կը քաղէ, իր լրագրին հետեւեալը կը գրէ. — «Պիտի չզարմանամ եթէ Անգլիոյ ազատական կուսակցութեան պատասխանատուներէն շատերուն ունեցած զգացումները՝ արտաքին քաղաքականութեան ուղղութեանը մասին, արտայայտութեանց պատճառ ըլլան խորհրդարանական յառաջիկայ արձակուրդին առեն։ Արդէն չատ կը խօսուի Լոնտոնի արտաքին գործոց պաշտօնաթերթին ձեռք բերած դիրքին վրայ։ Մնդիր է գիտնալ թէ ներքսփոխանական ժողովը մինչեւ երբ պիտի չարունակէ իր այն տարօրինակ գործարքը թէ կարելի է արտաքին քաղաքականութիւնը անջատել ներքին քաղաքականութենէն՝ այն ատենն որ Անգլիոյ արտաքին պաշտօնարանին գործառնութեանց մասին յայտնութիւններ չըլլան։ Ազատական կուսակցութեան պատկանողները կ'ըսեն թէ Անգլիա չունի արտաքին քաղաքականութեան այն յարատեւութիւնը, որուն օգտին համար բաւական զոհողութիւններ պահանջուեցան Անգլիայէն։ Բանկոյի մասին Լորդ Լէնսդաուն աւելի ազատական էր Սըր Էտուարդ Կրէյն։ Չեմ գիտեր թէ Լոնտոնի արտաքին գործոց պաշտօնարանին դէմ եղած բոլոր քննադատութիւնները ընդհանուր կարծիք մը առաջ պիտի բերեն. սակայն կարելի կը նկատեմ։ Ամէն պարագայի մէջ խնդիր մըն է, որուն վրայ այս միջոցիս չատ կը վիճաբանուի ազատական կուսակցութեան շրջանակներուն մէջ։»

— Անգլիոյ Խորհրդարանին վերջին նստաշրջանը, որ փակուեցաւ անցեալ չորեքշաբթի օր, երկարաեւ նստաշրջաններէն մէկը եղաւ։ Փետրվար 12ին բացուած էր. հետեւաբար վեց ու կէս ամիս տեւեց, և բաւական արդիւնաւոր եղաւ՝ այսինքն ազատական դահլիճին կողմէ առաջարկուած կամ պաշտպանուած ծրագիրներէն 52էն աւելին կարգադրուեցան այդ նստաշրջանին մէջ։ այդ ծրագիրներուն գլխաւորներն են պատերազմական նախարար Պ. Հոլտէյնի կողմէ առաջարկուած քանակի վերակազմութեան ծրագիրը. անգլիական գիւղացիներուն օրէնքը՝ եկամուտներուն և ժառանգութեան տուրքերու նոր պայմաններով, բանդիի տուրքի օրէնքը, քենիին հետ ամուսնանալու օրինագիծը, և այլն։

— Թայմզ կ'ըսէ թէ Անգլիոյ մէջ հիմա երկու ընդծովեայ չղեռնաւոր կը շինուին ճարտնական նաւատորմին համար։

— Նորթ-Իսդերն երկաթուղիին վրայ, հինգշաբթի առաւ վճռաբարձ կառխուսմբ մը գիծէն ելաւ Կոսուիքի մէջ, Մեքքնսվարը և Հնոցպանը մեռան։ Կառխուսմբին պետին մէկ ոտնոյը կոտրեցաւ։

— Լիվերբիլի նախագահ Պ. Ալֆրէտ Պարքէյ Լոնտոն ժամանեց։

— — — — — — — —

Թամէրունէն (Ամերիկէ) առնուած լուրերու նայելով, Ատամասւայի մէջ ըմբոստութիւնը դադրեր է առ այժմ՝ Վասայի ցեղապետին մահուամբ, Կարոխայի հիսպանական արեւելեան կողմը կատարուած ընդհարումի մը պատճառ՝ սպանուած։

— Հապէշիստանի վեհապետին պատուիրակները քիչ օրէն Պերլին պիտի ժամանեն։ Ատոնց մէջ կան ի մէջ այլոց Տիրաայի նահանգին կուսակալ Մաշաչա, որ պատուիրակութեան պետն է, և Տիրէտատայի նահանգին կուսակալ Իկղոս։ Համարեալ մէջ երկու օր մնալէ և նաւանգիստը ու նաւակայ հատատուածիները այցելելէ եռքը, Պերլին պիտի ուղեւորին։

— Բոսդ կը հերքէ լրագրական այն զրոյցները թէ Վիլհէլմ կայսրը՝ Վերլերս, Բիլնեցի դուքսը գացած ըլլայ, Սաքսոնիոյ թագաւորին հետ խորհրդակցելու՝ անոր սմանութեան մասին։

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՋՍԲՈՆ

Բեւերպուրկէն Թանի ուղղուած հեռագիր մը կ'ըսէ. — Սունկարիի նաւագնացութեան խնդիրը մտերս լուծում մը պիտի առնայ՝ համաձայն այն հաւաստութեան օրէնքին զոր հաստատած է Բորթսմութի դաշնադրութիւնը՝ Ռուսիոյ և Ճապոնի միջեւ կնքուած։ Ռուսիա, սակայն, չուզեց որ այդ լուծումը պարտադրուի Ճապոնի կառավարութեան կողմէ, և այս վերջինն ալ հաւանեցաւ որ Ռուսիոյ նախաձեռնութիւնը եղած ըլլայ։ Ռուսին Բեւերպուրկի կառավարութիւնը պիտի համաձայնի Չինու կառավարութեան հետ Սունկարիի նաւագնացութեան համար կանոնադրութիւն մը հաստատելու, որպէս զի բոլոր օտարականները կարենան այդ դիտակէն օգտուիլ առեւտրական գործառնութեանց համար։

ԳԵՐՄԱՆ ԲԱՆԱԿԸ

Գերման բանակին մէջ տակաւին կայ հին սովորութիւն մը՝ իբրեւ յիշատակ Մեծին Ֆրէտերիքի թուականին։ Զօրահանդէսի մը առեն երբ ապայ մը ձիէն վար իյնայ, պարտաւոր է տեղն մը տալ իր բոլոր պաշտօնակիցներուն։ Հանովերի զօրահանդէսին առեն Վիլհէլմ Բ.ի ձին սխալ շարժում մը ըրաւ։ Կայսրը, առանց մոնալու վաղեմի աւանդութիւնը, յայտարարեց թէ ամբողջ զօրանոցին տեղն մը պիտի տայ և այնպես ալ ըրաւ։

— Բոպլէնցի մէջ թնդանօթաձիգներու յինապետ մը ձերբակալուեցաւ՝ զինուորական նոր գաղտնի հրամանքները գողցած և օտարականներու վաճառած ըլլալուն համար։ Գործը երեւան հանեց Հէրպերթալի (պելճիական սահմանագլուխ) ոստիկանութիւն պաշտօնեայ մը, ուր Բարիզ գացող ուղեւոր մը ձերբակալեց։ Այդ ուղեւորին վրան խուզարկուելով, գտնուեցան Բռալէնցի թնդանօթաձիգներու զօրագունդին գողցուած հրամանգներ, որոնք բոլոր սպաներուն համար պէտք է բանալի տակ պահուին։ Մինչդամայն երեւան հանուեցան հեռեւակներու զանազան զօրագունդներու պատկանող գերման ենթասպաներու հացէները։ Վերոգրեալ յիսնապետին պատկանած զօրագունդը այս միջոցիս մարզանքներ կը կատարէ։ Յիսնապետը զինուորական կեանք մը հրամանատարն էր։ իր գրասենեակը հաստատած էր զօրագունդին տեղեկագիրներուն սրահին մէջ։ այդ կերպով էր որ ձեռք ձգեց գաղտնի հրամանգները։ Փնտրտուքներ ձեռնարկուեցաւ։ Կ'ըսուի թէ նոր ձերբակալութիւններ ալ կատարուած են։

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ

Մ. Նահանգաց նախագահ Պ. Ռուզվելտ և Մէքսիքայի նախագահ Պ. Տիազ հեռագիրներ ուղղեցին կեդրոնական Ամերիկայի հինգ Պետութեանց, առաջարկելով անոնց իրենց միջնորդութիւնը՝ անոնց միջեւ ծագած ու ծագելիք բոլոր դժուարութիւնները լուծելու և կեդրոնական Ամերիկայի մէջ տեւական խաղաղութիւն մը ապահովելու համար։ Ուաշինկդընի մէջ յառաջիկայ տարի այդ նպատակով համաժողով մը պիտի գումարուի. կը լուսացուի թէ կեդրոնական Ամերիկայի Պետութիւնները պիտի ընդունին իրաւարարութիւնը իրենց բոլոր վէճերուն համար. նաեւ գործադրել Սամարայի դաշնադրութիւնը, որուն խզման հետեւանքով թշնամութեանց երես կելլեր առաջ եկած են Նիքարակուայի, Սալվատորի և Հոնդուրասի միջեւ։

—Մ. Նահանգաց նախագահ Պ. Ռուզվելտ սեղան մը տուաւ ի պատիւ Շուէտի վիրէվլմ իշխանին։ Ներկայ գտնուեցան նաեւ իշխանին հետեւորդները։

—Սան-Ֆրանչիսքոյի մէջ յունիս 18էն ի վեր այսուցուստ ժամասխի ինը դէպքեր պատահեցան, որոնց եօթը՝ մահացու։ Առողջապահական վարչութիւնը կ'ըսէ թէ վրդովելու բան մը չկայ։

ՎԱՏԻԿԱՆ

Սեպտ.ի և հոկտ.ի բոլոր ուխտագնացութիւնները յեսանգուեցան՝ հակակղերականներու ընթացքին հետեւանքով։ Ֆրանսական ուխտագնացութիւնները յառաջիկայ տարուան յետաձգուեցան։

—Պարտպիտներու մեծաւոր Տ. Ֆիլոնէդրի չվերընտրուեցաւ, այլ Տ. Բիքա, Վատիկանի ընտրելին, ծանօթ իր անհաշտութեամբ։

—Վատիկան վերջուց նախկին մէջտիթ Տ. Թիրէլի դէմ դրուած արգելքը՝ պատրաստ մատուցանելու մասին։ Այդ եկեղեցականը կրօնական նոր գաղափարներու հետեւող մըն է։ Այդ արգելքին վերցուիլը արդիւնք է Տ. Թիրէլի այն խոստումին թէ ապէ վերջը եկեղեցական իշխանութեանց քննութեանը առանց են թարկելու բան մը պիտի չհրատարակէ։

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՓՐԻԿԷ

Բարեյոյսի Խորհրդարանը ընդունեց եւրոպական նախարարին առաջարկութիւնը, որով հարիւրին տասը տուրք մը կը հաստատուի առամանդի և մետաղի հանքերու այն ընկերութեանց վրայ, որոնց չանը տարին 50,000 անգլիական ոսկիէն աւելի է։ Ժողովը հիմա կը քննէ բարեփոխման առաջարկութիւն մը կալուածական տուրքի վրայ։ Նաեւ ծրագիր մը թէ այդ տուրքէն զերծ ըլլան կեանքի ապահովագրութեան այն ընկերութիւնները որոնց չանաբաժինը հարիւրին վեցը չանցնիր։

ԱՐԿԱՄ ՄԸ ԲՈՐԹՈՒԿԱԼԻ ՄԷՋ

Հինգշաբթի օրը Բորթոյի մէջ Նոդիսիաս լրագրին սրահը վիճակահանութիւն մը կը կատարուէր, որուն հինգ հարիւր հոգի ներկայ էին. յանկարծ տախտակամածը փլչելով բոլոր ներկաները վար գլորեցան։ Մինչեւ հիմա տասը մեռածներ գտնուեցան և ութսուն վիրաւորներ հիւանդանոց տարուեցան. ուրիշներ ալ դեղարանները մէջ դարմանուեցան։ Այս արկածը ընդհանուր սրտաբեկութիւն առաջ բերաւ։ Դիակները փոխադրուեցան առեն և դիակնարանին մէջ աղեխարշ ճիչեր կ'արձակէին մեռեալներուն ազգերը։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

ԱՍՏԻԱՆ. — Իւլայի առաջին ասիճան տրուեցաւ Աստանայի նահանգին տեփթերտար Ամէտ Աղու էֆ.ի, Բ. Դրան Թարգմանութեանց դիւանին «Միւհիմմէ» ճիւղին Տնօրէնի օգնական Քոնսթանթէն էֆ.ի և Դոնիայի նահանգին Իսարէի ժողովին անդամներէն Ալի Բամիզ պէյի։ Սանիէի ասիճան՝ Կ. Պոլսոյ մրգեղէններու մաքսատան հաշուակալութեան առաջին քարտուղար Ահմէտ Նէճատի էֆ.ի։

ՊԱՏՈՒԱՆՆԵՐ. — Ականակուս Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ պետական Խորհուրդին անդամ Նազիֆ Սաւրուրի պէյի։ Առաջին կարգի Մէճիտիէ՝ Հաշուակալութեանց Ատեանին ընդհանուր դատախազ Ճէմալ պէյի։ Երկրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ Թնդանօթաձգանի նուագածուներու վարժարանին Տնօրէն դեր-դնդապետ Հագգը պէյի։ Երրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ ոստիկանութեան սիվիլ գոմիսէր Նաֆզը պէյի։ Չորրորդ կարգի Օսմանիէ՝ Մանսուրբի նահանգին տուրքի Տնօրէն Սիւլէյման Թէվֆիգ էֆ.ի։ Չորրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ Սաքրդի ու եղբօրը՝ Ադրիպիի Վաչքէլպիս էֆ.ներու, որոնք Բիւրլի գիւղախումբին մէջ մեռաքսի գործարան մը և չերամատուն մը հաստատած են։ Չորրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ Ագիոն Գարահիսարի երեւելիներէն Նուրի Փաշազատէ Պէյոմ պէյի։

ՇԱՐՔԱԼԼ ԼՈՒՐԵՐ

ՀԻՆԱՍՊԻ Համիտիէ երկաթուղիին 1000րդ քիլոմէտրին՝ էլալա բացումը մեծ հանդէսով կատարուեր է կայս. Դահակալութեան Տարեդարձին օրը՝ կիրակի։ Կայարանին մօտ յաղթական կամար մը չնուած էր՝ դրշներով և «Բարիշաւէմ չօք եաշա» մարթանքը պարունակող գեղեցիկ վերտառութիւններով զարդարուած։ Բաղմաթիւ վրաններ կանգնուած էին՝ ներկաները պատուսիրելու համար։ Կամարին երկու կողմը բաւական կոչած էին երկաթուղիին շինութեան աշխատող զինուորները։ Մէճիտիէն և ուրիշ տեղերէ բազմաթիւ անձեր ներկայ էին։ Նուագածուները կայս. քայլերգը նուագեր են և յետոյ սկսեր է բացման հանդէսը։ Նոյն միջոցին բոլոր ներկաները բարեմաղթութիւններ ըրեր են կայս. Դահակալութեան տարեդարձին առթիւ։ Երկաթուղիին շինութեանց վերատեսուչը և ուրիշներ բանախօսութիւններ արտասանելով բարեմաղթութիւններ ըրեր են Վեհ. Սուլթանին համար։ Բացման հանդէսը կատարուած պահուն թնդանօթներ արձակուեր են։ Ցետոյ զինուորներուն բաշխուեր է Լիւագաթի և Հիճազի երկաթուղիին նիւթական [illegible] և իրաւասութիւնն օրական։ Ամենքն ալ «Բարիշաւէմ չօք եաշա» գոչեր են։ Դիշերն ալ լուսավառութիւններ կատարուեր են։

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ Փափաղ Բէյօբլիի Ֆրանսական վարժարանին ուսանողներէն կազմուած նուագածուներու խումբը, կայս. Դահակալութեան տարեդարձին օրը՝ կիրակի կայս. Պալատն առջեւ երթալով նուագեցին։ Վեհ. Սուլթանը բարեհաճեցաւ դրամական պարգեւներ շնորհել այդ ուսանողներուն։

ՄԻՋԵՐԿՐԱԿԱՆԻ անգլիական նաւաբաժին հրամանատար Սըր Չարլս Տըրուրի, երկկ. Պոլիս ժամանեց՝ Անգլիոյ թագաւորին յարգանքները մատուցանելու Վեհ. Սուլթանին։ Սըր Չարլս Տըրուրի ծովակալը, որուն հետ կը գտնուին դեր-ծովակալ Պադէնպէրկի Լուի իշխանը և նաւաբաժին պատերէն 8 հոգի, Հիւսար թնդանօթակիրով, երկկ ժամ 8ին, կ. Պոլսոյ նաւահանգիստը հասաւ։ Կայս. Իրաքլի մը համաձայն կայս. թիկնապահ ու նաւային վարժարանին վերատեսուչ առաջին ֆերիզ Հիւսնի փաշա և կայս. թիկնապահ Բասիլ ու Նէֆիպ պէյերը, որոնք հինգշաբթի օրը Իզգեսսինի չոգենաւով Լէմնոս գացած էին բարի գալուստ մաղթելու ծովակալին, շաբաթ օրը Լէմնոս ժամանեցին և ծովակալին նաւը երթալով, Վեհ. Սուլթանին անունով բարի գալուստ մաղթեցին։ Կայս. թիկնապահները երբ ծովակալին նաւը հասան, զինուորական պատիւներով ընդունուեցան։ Ցետոյ, Սըր Չարլս Տըրուրի ծովակալը Իզգեսսինի չոգենաւը երթալով փոխադրած այցելութիւնը առաւ և զինուորական պատիւներով ընդունուեցաւ։ Երեկ երբ կ. Պոլիս ժամանեցին, առջեւէն կ'երթար Իզգեսսինի, որուն կը հետեւէին Հիւսար թնդանօթակիրը և Միկ'նն փոխադրանաւը։ Կայս. Իրաքէի մը համաձայն, Խարիճիի արարողական Խարէտատին պէյ հաղորդեց ծովակալին թէ Հիւսնի փաշա և Բասիլ ու Նէֆիպ պէյերը հիւրասիրած կարգուած են։ Հիւսար և Միկն ուղղակի Թարապիա գացին։ Ծովակալ Սըր Չարլս Տըրուրի ու դեր-ծովակալ Պադէնպէրկի Լուի իշխանը Անգլիոյ դեսպանատունը պիտի քնային. իսկ ծովակալին հետեւորդ ութ սպաները և նաւաբաժինին սպաներէն քառասունը՝ հինգ հոգի՝ Սըմմըր Բէյէի մէջ։

— Անգլիոյ դեսպան Սըր Նիքոլաս Օ'Բրեոր բարի գալուստ մաղթեց ծովակալին։

— Երէկ գիշեր Անգլիոյ դեսպանը սեղան մը տուաւ, որուն ներկայ գտնուեցան ծովակալը, հետեւորդները, հիւրասիրները և դեսպանատան պաշտօնեաները։

ԹԼԳԱՖՈՒԹԻՒՆ. — Երէկ ալ չորս հարիւրի չափ ազաք թլփատուեցան աղոց յատուկ Համիտիէ հիւանդանոցին մէջ։

ՎԱՌՕՆԱՑՈՒ առեանին առաջին ընդհանուր դատախազ Ճէմալ պէյ, որ անցեալները կատարով Հայտար Փաշայի չըրջանակներէն անցած ատեն, ձիերուն խրտչելովը կառքէն ինկած ու վիրաւորուած էր, բոլորովին ապաքինած ըլլալով, երէկ կայս. Պալատ գնաց և հիւանդութեանը միջոցին ցոյց տրուած կայս. հոգածութեան համար երախտագիտութիւն մատոյց։ Ճէմալ պէյ յետոյ սկսաւ իր պաշտօնատեղին յանձնել։

ԻՏԱԼԻՈՅ դեսպանը, երէկ, Բ. Դուռը երթալով տեսակցեցաւ արտաքին գործոց նախարարին և խորհրդականին հետ։

ԿԱԳՕ. ԴԻՏՈՐԱՆՆԵՐ. — Կրթական նախարարը որոշեց որ Սուլթանիէ վարժարանին նոր կառուցուելիք շէնքին առնիքին վրայ՝ դիտարանի համար շէնք մը շինուի՝ երեք-չորս սենեակէ բաղկացած և կէսօր ցոյց տուող գործիքով մը։ Նաեւ ծովի կողմը նայող օդերեւութաբանական աշտարակ մը։ Վարժարանին շինութեան յանձնաժողովին յանձնուեցաւ յատակագիծերուն պատրաստութիւնը։ Ճանաչաժողովը ձեռնարկեց յատակագիծերուն պատրաստութեան՝ Կայս. Դիտարանին Տնօրէն Սալիհ Զէքի պէյի հետ խորհրդակցելով։ Այդ յատակագիծերը, երբ պատրաստուին, կայս. Պալատ պիտի մատուցուին։

ՎԻՃԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. — Տղոց յատուկ Համիտիէ հիւանդանոցին այս տարուան վիճակագրութեան մէկ ոսկեղօծ օրինակը մատուցուեցաւ Վեհ. Սուլթանին, որ բաբեհաճեցաւ Իր կայս. բարձր գոհունակութիւնը յայտնել։

ԻՏԱԼԱԿԱՆ դեսպանատան երկրորդ թարգման Պ. Շապէր առաջին Թարգմանի ասիճանին բարձրացաւ, պահելով հանդերձ իր պաշտօնը։ Հիւպատոսարանին երրորդ թարգման Պ. Պ. Բռաէդա ու Մխիր երկրորդ թարգմանի ասիճանին բարձրացան։ Իզմիրի իտալական հիւպատոսարանին երկրորդ թարգման Պ. Սաման առաջին թարգմանի ասիճանին բարձրացաւ, պահելով իր պաշտօնը։

ՀԱՅԱՐ ՍԸՆԴ ՀԱՐԻՒՐ ՈՍԿԻՆՈՑ ԽՍԻՐԴԱՆԱՆՈՒԹԻՒՆ. — Իզմիրի թերթերուն օգոստոս 17ի թիւին մէջ հետեւեալը հրատարակուած է. — Պալըքէսէրի գաւառին Սանաբրդը գիւղաքաղաքին վաճառականներէն Սաթրդաւէ Սապրի ու Հասան Աղաքաէ Հիւսէյին էֆ.ներուն և տակաւին ուրիշներու երեք հոգի դիմեր են ինքզինքին իբրեւ վաճառական ներկայացնելով։ Այդ երեք հոգին յայտարարեր են թէ Ղալաթիոյ մէջ Բիրիքիտի և Ընկերութիւն անուն մեծ վաճառական ներկայացուցիչներն են և թէ ափիոն գնելու համար Սանաբրդը ժամանած են։ Այդ կարգի ուրիշ յայտարարութիւններով ալ յաջողեր են համոզել նոյն վաճառականները։ Այդ երեք հոգին միչտ հեռագիրներ կը ստանային կ. Պոլսէն — հեռագիրներ որոնց էջերն ալ [illegible] — և զայնս ցոյց տուեր են վաճառականներուն՝ աւելցնելով անոնց վստահութիւնը, որով աւելի քննութեան հարկ չեն տեսեր։ Հետեւաբար նոյն երեք հոգին 1300 ոսկիի ափիոն կը վաճառեն և փոխարէն ուղքամպիալ կուտան՝ գրաւիչ գրքոյկ Բիրիքիտի և Ընկերութեան վաճառականէն հաստատելու պայմանով։ Վաճառականները, առանց կասկածելու, կեղծ քամպիալները կը գրպանեն և 1300 ոսկիանոց ափիոնները կը յանձնեն անոնց։ Այդ երեք հոգին, ափիոնները ստանալնուն պէս, կ'անհետանան, որով վաճառականները կը սկսին վրդովիլ

ւանդ էր, երէկ մեռաւ Սթէնիայի ծովեզերեայ իր ընակարանին մէջ։ Ցուղարկաւորութիւնը այսօր կատարուելով մարմինը պիտի ամփոփուի էյուպի գերեզմանատան մէջ։

ՕՍՄ. ԱՐՀԵՏՈՒՂԹԵՐԸ.— Բարիզի Սակարանին գործակատարներու սենտէքան կը ծանուցանէ թէ 1904ին կատարուած հարիւրին չորս տոկոսաւոր օսմ. փոխառութեան վերաբերեալ 75,000 պարտաթուղթեր օգոստոս 15/28էն սկսեալ Բարիզի Սակարանին մէջ ընդունուած են, որոնց վրայ կանխիկ կամ պայմանաժամով գործառնութիւններ պիտի կատարուին և Սակարանին պաշտօնական ցուցակին առաջին մասին մէջ պիտի արձանագրուին։

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ.— Մէբէնանի ճաֆէրիէ խանը հատատուած պարսիկ վաճառական Շէյխ Ապտիւլհասանի խոհարարը՝ Սէլի էֆպէր, շաբաթ օրը, անձնասպան եղաւ տարձանակով։ Ոստիկանութիւնը նոյն տեղը փութալով քննութեան ձեռնարկեց՝ անձնասպանութեան շարժառիթը երեւան հանելու համար։

ՑԱԿՈԲ ԱՆԱՏՈՒԼԵԱՆ.— Լ. Հերըլs կը ծանուցանէ թէ Դրիէսդէի մէջ ձերբակալուեր է խարբերայ Յակոբ Անատոլեան, որոնց քաղաքը տպաստանած էր Ցունասանէն արտաքսուելէն ետքը։ Լ. Հերըլs կը յարէ թէ Թուրքիոյ և Աւստրիայ-Հունգարիոյ մէջեւ գոյութիւն ունեցող դաշնադրութեան մը համաձայն, Դրիէսդէի տեղական իշխանութիւնները Յակոբ Անատոլեանը յանձներ են տեղւոյն օսմ. հիւպատոսին, որ Կ. Պոլիս պիտի դրկէ զայն։ Այդ անձին խարխանքներուն ենթարկուողներէն ոմանք մտէն կը հեռաւին անոր։

ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԱԶՊ.— Որսորդութեան և ձկնորսութեան կանոնագրին 36րդ յօդուածին տրամադրութեանց համաձայն, Հանր. Պարտքի Թղթեալ Հասոյթներու Վարչութիւնը կը ծանուցանէ թէ մայրաքաղաքիս և շրջականներու համար որսորդութիւն կատարելու ժամանակամիջոցը սահմանուած է յուլիս 19էն (Հ. Տ.) մինչեւ 1907 փետրուարի վերջ (Հ. Տ.)։ Անոնք որ կ'ուզեն որսորդութիւն ընել, պէտք է դիմեն իրենց տեղւոյն Հանր. Պարտքի գործակալութեան, արտօնագիր ստանալու համար։

ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

10/23 յուլիս 1907 (1323) 12—4

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ս. ՊԱՏԱՐԱԳՐԱՐ ՀԱՅՐԸ

Ս. Պատարագ Հայրը որ կիրակի օրուընէ ի վեր հիւրընկալուած էր Յարութիւն էֆ. Գարամանեանի ամարանոցը, Հէյպէլի կղզի, — ուր երէկ այցելեց նաև Զէնոբ պէյ Մէրճիմէթեանի, — այս առաւօտ ուղղակի Ղալաթիոյ Խորհրդարանը եկաւ և նախագահեց Խնամակալութեան նիստին։ Ներկայ էին՝ Յակոբ էֆ. Իսահեան, Յակոբ էֆ. Յակոբեան, Հրանտ էֆ. Ասատուր, Մաքսուտ էֆ. Նարլեան և Յովհաննէս էֆ. Մուրատեան։ Սոյն գումարման խորհրդակցութեանց առաջակայ եղաւ, մասնաւորապէս, կեդր. վարժարանի յառաջիկայ շրջանի ելմտացոյցը և ուսումնական ծրագիրը։ Խնամակալութեան նիստէն ետք, Ս. Պատարագը Պատարագարան կ'երթայ՝ վարչական և ընթացիկ գործերով զբաղելու։

* * * Խնամակալութեան նիստին վրայ վերջին պահուն մեր առած տեղեկութեանց նայելով, խորհրդակցութեանց գլխաւոր առարկայ եղեր է պիւճէէի անհաւասարակշռութեան խնդիրը, Ղալաթիոյ եկեղեցւոյն հասոյթները զգալապէս պակասելուն պատճառաւ, որով կեդրոնական ուսումնական ծրագրին փափաքուած կատարելութեամբ գործադրութիւնը նիւթական դժուարութեանց կը բաղխի։ Հետեւապէս Խնամակալութիւնը որոշեց իրաց այս կացութիւնը տեղեկագրով մը ներկայել Ազգ. Վարչութեան, միւս կողմէ չարունակելով կեդրոնական մասակարարութիւնն ու ուղղութիւնը ըստ առաջնոյն։ Ս. Պատարագը ընդդէմ տեսութիւն մը պարզեց վարժարանին թէ՛ մասակարարական և թէ՛ ուսումնական վիճակին վրայ և Խնամակալութեան խօսականութեանն ու փոխառութեանը թողուց վարել գործերը։

Ուսումնական մասին վրայ կատարուած խորհրդակցութեանց պահուն ծանուցուեցաւ թէ Յ. Գուրգէն էֆ. պատրաստակամութիւն յայտներ է յառաջիկայ շրջանին կանոնաւորապէս չարունակել գրաբարի դասախօսութիւնները, իրեն օգնական մէն ալ ընտրելով սակայն։

ՍԿԻՒՏԱՐԻ ԹԱՂԱՅԻՆ ՄԻԱՅՄԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

Ե Ի

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՆԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԴԻՐԸ

Ինչպէս յայտնի է, ժամանակէ մը ի վեր Սկիւտարի Եէնի Մահալլէցի կարգ մը Թաղեցիներու կողմէ խնդիր յարուցուած էր թէ իրենց Թաղին եկեղեցիներու և վարժարաններու միացումը օգտակար չէ եղած։ Թէեւ բացայայտ իրողութիւն մըն էր իրաղեկներու թէ այդ խնդիրը յարուցանողները պարզապէս եկեղեցին և վարժարանը իրենց շահուն ծառայեցնել փափաքող Թաղեցիներ էին ու շատ բան չէին հաւնիր միացումէն և միւս առիթ կը փնտռէին իրենց Թաղը Ս. Խաչէն անջատելու համար։ Այս խնդրայարոյց Թաղեցիները վերջին անգամ ալ դրով մը դիմած էին Ազգ. Պատրիարքարան՝ միւս իրենց թիմբուկը զարնելով և ցոյց տալով միացման, իբր թէ, անպարմանութիւնները։ Ս. Պատրիարքը Հայրը այս բողոքագրին պատճէնը զրկեց Սկիւտարի միացեալ Թաղական Խորհուրդին՝ անոր պարունակութեանը մասին կարծիքն ու տեղեկութիւններ ուղեց։ Թաղ. Խորհուրդը ընդարձակ տեղեկագրով մը կը պարզէ թէ ցոյց տրուած հաշիւները իրողութեան հակառակ են, թէ Թաղեցւոց միացման դէմ բողոքը իրականութիւն չունի, թէ տեղի ունեցած եկեղեց. և կրթական կարգադրութիւնները յոյս կը ներշնչեն որ միացումը աւելի օգտակար դառնայ և թէ վերջապէս կ'աւելցնեն թէ եղած բողոքը անձնական հաշիւներու արդիւնք են լոկ եւն. եւն.։

Ս. Պատրիարքը Հայրը միացեալ Թաղ. Խորհրդոյ այս պատասխանագրին ի պատասխան հետեւեալ պաշտօնագիրը ղրկեց շաբաթ օր.—

«Վեհ. Ատենապետ և անդամք
Միացեալ Թաղ. Խորհրդոյ Սկիւտարի

«Ստացայ 17 օգոստոս թուակիր ձեր նամակը, որ կը պարունակէր զանազան դիտողութիւններ միացեալ Թաղին գործառնութեանց վրայ, և բացատրութիւններ յանուն Եէնի մահալլէցւոց Ս. կարապետի քարոզչին ու քահանայից և Եէնի մահալլէի երէց Թաղականներու կողմէ ստորագրուած գրութեան։ Այս վերջին գրութիւնը, ըստ օրինի, պէտք է ելլէ Խաչ Ժողովոյ առեանը՝ միացման կամ անջատման խնդիրը քննելու, և Տնտեսական Խորհուրդն ալ պէտք է նախապէս քննէ նոյն գրութեան մէջ յիշուած հաշուական կէտերը։

«Սակայն չկասեցնելու համար Թաղ. Խորհրդոյ գործողութեանց ընթացքը, հարկ կը համարիմ կանխել և յայտնել թէ միացման գործողութեան ձախողուած ըլլալը ստուգուած իրողութիւն մը չէ, որ անջատման համար ոմանց կազմած փափաքը գործադրութեան անցնի։ Պատրիարքարանի հասած տեղեկութիւնք, վերջին տարւոյն ընթացքին մէջ կատարուած գործողութիւնք, ընդհանուր քննէարկութեան յանձնելիք, և մինչեւ վերջին Վարդավառի տօնին իմ իսկ եէնի մահալլէի Թաղին մէջ անձամբ ստացած ապաւորութիւնք միացման ոչ թէ ձախողելուն, այլ մանաւանդ յաջողելուն հաւասարքը ընծայած են, և հետեւաբար լոկ քանի մը անձանց փափաքը չը կրնար այդ իրողութիւնը ջնջել, մանաւանդ որ ստորագրողներու մէջէն քարոզիչ վարդապետն իր հրաժեշտի ողջոյնին հետ Թաղին ապագային համար կարգադրութեանց և առաջարկութեանց ձեռնարկելը ուղիղ մտաց չկրնար վերագրուիլ։ իսկ քահանայք Թաղական գործառնութեանց և հաշուոց ընթացքին վրայ կարծիք յայտնելու համար ներքին տեղեկութիւններ ունենալ չեն ենթադրուիր։ Իսկ եէնի մահալլէի Թաղականներու ընթացքն ալ դիտողութեան առիթ կուտայ, քանի որ մինչեւ վերջին ժամ գոհունակութիւնին յայտնելէն ետքը և իրենց յառաջ բերած կէտերը Թաղ. Խորհրդոյ նիստին չներկայացուցած և բացատրութիւն տալու կամ ընդունելու պէտքը չյարգած, յանկարծական յայտարարութիւններու և առաջարկութիւններու կը ձեռնարկեն։ Հետեւաբար կը տեսնենք որ միացման որոշումը ջնջելու և նոր կոչգրութեան որոշում տալու համար, Խաչ Ժողովն ալ իր առջեւ քննուած ու հաստատուած գետին մը չի գտներ. միւս կողմէ, մինչեւ ցարդ յաջող դատուած փորձ մը յանկարծ ձախողուած չի կրնար ըսուիլ, և ամէն առիթի մէջ տակաւին գործը չարունակելու փաստերը զօրաւոր են, եթէ մտադրութիւն ալ դարձուի զանազան կողմերէ հասած լուրերուն, որով ոչ թէ Թաղական այլ անձնական շահերու ընդհարումէն ծագում առած կ'երեւի Եէնի Մահալլէի անուամբ եղած գրութիւնը։ Հետեւաբար Թաղ. Խորհուրդը կը պարտի ներկայ կացութեան համեմատ կարգադրել իր գործերը, և եթէ պատասխան դժուարութեանց կամ դժուարութիւն հանողներու կը հանդիպի, Պատրիարքարանի ներկայել ճիշդ և կատարեալ տեղեկութիւնները։

Ադօրարար
ՄԱՂԱՔԻԱ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

18 Օգոստոս 1907

ՔՂԻԻ առաջն. տեղապահ Տ. Պասկ վրդ. յառաջիկայ երկուշաբթի կը մեկնի մայրաքաղաքէս, իր պաշտօնատեղին ուղեւորելու համար։

ՊՈՏԲՈՍ Էֆ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆԻ երկասիրած Օսմ. մեծ Բառարանը, որուն անհամբերութեամբ կը սպասուէր, ի մօտոյս պիտի տեսնէ, տպագրութիւնը մեծապէս յառաջացած ըլլալով։

ԻՕԱՆՆԻՍԵՐՈՒ կասկին առթիւ Բարիզէն կը գրեն մեզ.— «Արեւելքի 6562 թիւին մէջ Մ. Ն. ստորագրութեամբ նամակը կարդալով, զարմացայ թէ ինչպէս այդ Պարոնը կը համարձակի պատ ի պատ խօսքերով պարակել ջանալ իր գիտակցութիւնը՝ Իսանէնքեանի սենեակին մէջ կատարուած գողութեան մասին։ Եթէ նամակագիրը ուղիղ մարդ է, իր սենեակցէն ստացած նամակները թո՛ղ յանձնէ ոստիկանութեան կամ ձեռնտա իշխանութեան»։

ԻԶՄԻՐԻՆ կը գրեն մեզ.

Գարշելագա արուարձանին Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ տօնախմբութեան առթիւ, օգոս. 12ի կիրակին Պատարագ մատոյց Տ. Ղեւոնդ քհն. Ճէբրանեան, մասնակցութեամբ Ս. Հռիփսիմեան երգեցիկ սանուհիներուն որոնք երգեցին, առաջնորդութեամբ երաժշտապետ Պ. Իսկական Կրճիկեանի։ Եկեղեցին լեցուն էր հաւատացեալ երկսեռ բազմութեամբ՝ որոնք շաբաթ գիշեր մինչեւ առաւօտ, կիրակի և երկուշաբթի օրերը ուխտի կը դիմէին Տիրամօր։ Այս տարի փոխուած երեւոյթ մը ունէր բանիրը։ մէկ կողմէն՝ երկու զրուշի փոխարէն պարդեւաւոր վիճակահանութիւն, միւս կողմէ՝ երկնային հիանալի երգեցողութիւն, ադին նուագ, պար, ծափ ու ծիծաղ։ անդին՝ Թատրոն, հանում, պատոյտ ծովային ու ցամաքային։ Ամէն օր երկանիկ էր, ամէն օր ուրախ կը խայտար, քանզի ընտրիւ մեր հայազգորով Վեհապետին, ամէն դի կը տիրէր կանոնաւորութիւն, կարգ, մաքրութիւն։

Մասնաւոր ընդարձակ տեղեկագրով մը կը պարզէ թէ ցոյց տրուած հաշիւները իրողութեան հակառակ են, թէ Թաղեցւոց միացման դէմ բողոքը իրականութիւն չունի, թէ տեղի ունեցած եկեղեց. և կրթական կարգադրութիւնները յոյս կը ներշնչեն որ միացումը աւելի օգտակար դառնայ և թէ վերջապէս կ'աւելցնեն թէ եղած բողոքը անձնական հաշիւներու արդիւնք են լոկ եւն. եւն.։

Ս. Պատրիարքը Հայրը միացեալ Թաղ. Խորհրդոյ այս պատասխանագրին ի պատասխան հետեւեալ պաշտօնագիրը ղրկեց շաբաթ օր.—

«Վեհ. Ատենապետ և անդամք
Միացեալ Թաղ. Խորհրդոյ Սկիւտարի

«Ստացայ 17 օգոստոս թուակիր ձեր նամակը, որ կը պարունակէր զանազան դիտողութիւններ միացեալ Թաղին գործառնութեանց վրայ, և բացատրութիւններ յանուն Եէնի մահալլէցւոց Ս. կարապետի քարոզչին ու քահանայից և Եէնի մահալլէի երէց Թաղականներու կողմէ ստորագրուած գրութեան։ Այս վերջին գրութիւնը, ըստ օրինի, պէտք է ելլէ Խաչ Ժողովոյ առեանը՝ միացման կամ անջատման խնդիրը քննելու, և Տնտեսական Խորհուրդն ալ պէտք է նախապէս քննէ նոյն գրութեան մէջ յիշուած հաշուական կէտերը։

«Սակայն չկասեցնելու համար Թաղ. Խորհրդոյ գործողութեանց ընթացքը, հարկ կը համարիմ կանխել և յայտնել թէ միացման գործողութեան ձախողուած ըլլալը ստուգուած իրողութիւն մը չէ, որ անջատման համար ոմանց կազմած փափաքը գործադրութեան անցնի։ Պատրիարքարանի հասած տեղեկութիւնք, վերջին տարւոյն ընթացքին մէջ կատարուած գործողութիւնք, ընդհանուր քննէարկութեան յանձնելիք, և մինչեւ վերջին Վարդավառի տօնին իմ իսկ եէնի մահալլէի Թաղին մէջ անձամբ ստացած ապաւորութիւնք միացման ոչ թէ ձախողելուն, այլ մանաւանդ յաջողելուն հաւասարքը ընծայած են, և հետեւաբար լոկ քանի մը անձանց փափաքը չը կրնար այդ իրողութիւնը ջնջել, մանաւանդ որ ստորագրողներու մէջէն քարոզիչ վարդապետն իր հրաժեշտի ողջոյնին հետ Թաղին ապագային համար կարգադրութեանց և առաջարկութեանց ձեռնարկելը ուղիղ մտաց չկրնար վերագրուիլ։ իսկ քահանայք Թաղական գործառնութեանց և հաշուոց ընթացքին վրայ կարծիք յայտնելու համար ներքին տեղեկութիւններ ունենալ չեն ենթադրուիր։ Իսկ եէնի մահալլէի Թաղականներու ընթացքն ալ դիտողութեան առիթ կուտայ, քանի որ մինչեւ վերջին ժամ գոհունակութիւնին յայտնելէն ետքը և իրենց յառաջ բերած կէտերը Թաղ. Խորհրդոյ նիստին չներկայացուցած և բացատրութիւն տալու կամ ընդունելու պէտքը չյարգած, յանկարծական յայտարարութիւններու և առաջարկութիւններու կը ձեռնարկեն։ Հետեւաբար կը տեսնենք որ միացման որոշումը ջնջելու և նոր կոչգրութեան որոշում տալու համար, Խաչ Ժողովն ալ իր առջեւ քննուած ու հաստատուած գետին մը չի գտներ. միւս կողմէ, մինչեւ ցարդ յաջող դատուած փորձ մը յանկարծ ձախողուած չի կրնար ըսուիլ, և ամէն առիթի մէջ տակաւին գործը չարունակելու փաստերը զօրաւոր են, եթէ մտադրութիւն ալ դարձուի զանազան կողմերէ հասած լուրերուն, որով ոչ թէ Թաղական այլ անձնական շահերու ընդհարումէն ծագում առած կ'երեւի Եէնի Մահալլէի անուամբ եղած գրութիւնը։ Հետեւաբար Թաղ. Խորհուրդը կը պարտի ներկայ կացութեան համեմատ կարգադրել իր գործերը, և եթէ պատասխան դժուարութեանց կամ դժուարութիւն հանողներու կը հանդիպի, Պատրիարքարանի ներկայել ճիշդ և կատարեալ տեղեկութիւնները։

Ադօրարար
ՄԱՂԱՔԻԱ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

18 Օգոստոս 1907

ՔՂԻԻ առաջն. տեղապահ Տ. Պասկ վրդ. յառաջիկայ երկուշաբթի կը մեկնի մայրաքաղաքէս, իր պաշտօնատեղին ուղեւորելու համար։

ՊՈՏԲՈՍ Էֆ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆԻ երկասիրած Օսմ. մեծ Բառարանը, որուն անհամբերութեամբ կը սպասուէր, ի մօտոյս պիտի տեսնէ, տպագրութիւնը մեծապէս յառաջացած ըլլալով։

ԻՕԱՆՆԻՍԵՐՈՒ կասկին առթիւ Բարիզէն կը գրեն մեզ.— «Արեւելքի 6562 թիւին մէջ Մ. Ն. ստորագրութեամբ նամակը կարդալով, զարմացայ թէ ինչպէս այդ Պարոնը կը համարձակի պատ ի պատ խօսքերով պարակել ջանալ իր գիտակցութիւնը՝ Իսանէնքեանի սենեակին մէջ կատարուած գողութեան մասին։ Եթէ նամակագիրը ուղիղ մարդ է, իր սենեակցէն ստացած նամակները թո՛ղ յանձնէ ոստիկանութեան կամ ձեռնտա իշխանութեան»։

ԻԶՄԻՐԻՆ կը գրեն մեզ.

Գարշելագա արուարձանին Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ տօնախմբութեան առթիւ, օգոս. 12ի կիրակին Պատարագ մատոյց Տ. Ղեւոնդ քհն. Ճէբրանեան, մասնակցութեամբ Ս. Հռիփսիմեան երգեցիկ սանուհիներուն որոնք երգեցին, առաջնորդութեամբ երաժշտապետ Պ. Իսկական Կրճիկեանի։ Եկեղեցին լեցուն էր հաւատացեալ երկսեռ բազմութեամբ՝ որոնք շաբաթ գիշեր մինչեւ առաւօտ, կիրակի և երկուշաբթի օրերը ուխտի կը դիմէին Տիրամօր։ Այս տարի փոխուած երեւոյթ մը ունէր բանիրը։ մէկ կողմէն՝ երկու զրուշի փոխարէն պարդեւաւոր վիճակահանութիւն, միւս կողմէ՝ երկնային հիանալի երգեցողութիւն, ադին նուագ, պար, ծափ ու ծիծաղ։ անդին՝ Թատրոն, հանում, պատոյտ ծովային ու ցամաքային։ Ամէն օր երկանիկ էր, ամէն օր ուրախ կը խայտար, քանզի ընտրիւ մեր հայազգորով Վեհապետին, ամէն դի կը տիրէր կանոնաւորութիւն, կարգ, մաքրութիւն։

ՄԱՀԱՋԴԻ

Այրի Տիկին Էֆթիկ Յովհաննէսեան, Յարութիւն էֆ. Յովհաննէսեան, Օրիորդ Շամիրամ Թէրմանեան Տէր և Տիկին Միրիման Օհանեան, Օրիորդ Մարքրուհի Մըրզոյան, Տէր և Տիկին Յովհաննէս պէյ Գրիգորեան և զաւակունք, խորին ցաւօք կը ծանուցանեն թէ՝

ԳՐԻԳՈՐ ԷՖԷՆԻՏ ԳԷՐԳԷԳԱՆ

(ՄՕՐԵՂԲԱՅՐ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԷՖ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆԻ)

կնքեց երէկ իր մահկանացուն, յետ կարճատեւ հիւանդութեան, անմխիթար սուգի մէջ թողլով իր քոյրը, քեռորդիները, մօրեղբօրորդին և բոլոր ազգականները։

Բարեկամք և ծանօթք կը հրաւիրուին ներկայ գտնուիլ հանդուցեալին յուղարկաւորութեան տխուր հանդիսին, որ տեղի պիտի ունենայ վաղը, չորեքշաբթի, Բնբայի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցւոյն մէջ, ժամը 3½ին (Ր. Թ.), և մարմինը պիտի ամփոփուի Շիշլիի ազգային գերեզմանատունը։

Բանկալրի, 21 օգոս. 1907

Ծանօթ.— Կը խնդրուի ծաղկեպսակ չղրկել։

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

(Վիեննայի թերթերէն, սեպտ. 1)

ԼԱ ՀԷԻ ԴԵՍՊԱՆԱԽՈՐՀՈՒՐԴԸ

ԶԵՂՈՔՆԵՐՈՒՆ ՊԱՐՏՔՆ ՈՒ ԻՐԱՒՈՒՆՔԸ

Լ.Ա. Հէ, 30 օգոստ.— Ցամաքային պատերազմի յանձնաժողովին մէջ ցամաքային չեզոք ազգութեանց պարտաւորութեանց և իրաւունքներուն կարգադրութեան մասին հեռեւեալ որոշումները արուեցան.— Առանց վիճաբանութեան ընդունուեցաւ չեզոք երկիրներն անձեռնմխելի ճանչալ և պատերազմող տէրութիւններուն ներելի չընել այդ երկրին մէջէն անցընել իրենց բանակները։ Որոշուեցաւ արգիլել պատերազմող ազգութեանց, հեռագրական կամ հաղորդակցութեան միջոցներու կայաններ հաստատել իրենց բանակին կամ հաւատարմին հետ բանակցելու համար. կամ պատերազմէն առաջ գտնուած այդպիսի կայաններէն օգտուիլ։

Ասկէ զատ որոշուեցաւ նաեւ արգիլել պատերազմող ազգութեանց, չեզոք երկիրներու մէջ զինուորագրութիւն ընել։ Չեզոք տէրութիւն մը պատասխանատու չճանչալ եթէ պատերազմող տէրութեանց բանակներէն փախչող զինուորներ իր սահմանէն անցնին։ Չպարտաւորեցնել չեզոք տէրութիւնները որ արգիլին պատերազմող տէրութեանց հաշուոյն համար իրենց երկրէն ռազմամթերք արտածումը կամ անցքը. ազատ պիտի ըլլան իրենց երկրին մէջ գտնուած հեռագրի կամ հեռաձայնի թելերէն օգտուելու։ Չեզոք տէրութիւնները պատերազմող երկու կողմերուն համար ալ պիտի կրնան գործադրել իրենց համար եղած այս արգելքները կամ թոյլատուութիւնները։ Անգլիոյ պատուիրակը վերապահութեամբ ընդունեց այս վերջին պարագան։ Որոշուեցաւ նաեւ զօրաց ձեռքով չեզոք երկրի մը մէջ բերուած պատերազմական գերիները ազատ թողուլ։ ռուս պատուիրակ զօրավար Եէրմոլով առարկութիւններ ըրաւ այս մասին, զորս գերման պատուիրակ զօրավար Կիւնտէլ և ուրիշ պատուիրակներ հերքեցին։ Այս որոշումն ալ ընդունուեցաւ, բայց ռուս պատուիրակը վերապահութեամբ տուաւ իր քուէն։ Չեզոք տէրութիւնները իրաւունք պիտի ունենան ի հարկին զինու զօրութեամբ պաշտպանել իրենց երկիրը։

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ

ՊԵՐԼԻՆ, 31 օգոստ.— Նոյն Բոլիդիճէ Քորեսպոնտենցը կը գրէ.— Պաւուէլի Նեսէրլեանցս Պէյ լրագրին հրատարակած այն զրոյցը թէ Վիլհէլմ կայսրը մօտերս տեսակցութիւն մը պիտի ունենայ Ֆրանսայի նախագահ Մ. Ֆալիէռի հետ, քաղաքական նորութիւն մը չունի ինքնին։ Այս զրոյցը քանիցս տարածուած է արդէն, առանց սակայն հաստատուելու։ Նախապէս արուած որոշման համաձայն, այս տեսակցութիւնը Մոնդէ Բարլոյի ովկէանագրութեան միւսէին բացման հանդէսին առթիւ տեղի պիտի ունենայ։ Դիտել կը տրուի սակայն թէ Վիլհէլմ կայսր մասնակցութիւնն այդ հանդէսին, ոչ թէ գերմանական այլ ուրիշ կողմէ յայտնուած փափաքի մը հետեւանքը պիտի ըլլայ։

ԾԱՌԱՅԱԳՈՅՆ ԱՐԵՒԵԼՔ

ՊԵՐԼԻՆ, 31 օգոստ.— Նոյն հեռաձայնը կը հրատարակէ իր Բեռդերպուրկի թղթակցէն.— Մայրաքաղաքս Արեւելքի մասին անգլեռուս դաշնագրին բանակցութիւնները աւարտեցան, և վերջնական ստորագրութեան կը սպասուի այս օրերս։ (Հեռագիրը ծանոյց երէկ ատոր ստորագրուած ըլլալը)։ Կ'իմանամ թէ դաշնագրին պատճէնին հրատարակութիւնը յետաձգուած է ժամանակի մը համար, որպէս զի անոր պարունակութիւնը հաղորդուի չահակից տէրութեանց, և այս՝ թէ ինչպէս միջազգային քաղաքավարութեան և թէ ցուցնելու համար որ այդ դաշնագիրը ստորագրող երկու տէրութեանց շահերն ապահովելով հանդերձ, ուրիշ ոեւէ տէրութեան շահերուն հակառակ տրամադրութիւն մը չունի իր մէջ։ Հետեւաբար, սխալ է կարծել թէ միւս տէրութիւններն արդէն իսկ տեղեկութիւն ունեցած ըլլան դաշնագրին պարունակութեան մանրամասնութեանց վրայ։ Մանաւանդ թէ բանակցութիւնները վերջին ատենն գաղտնապահութեամբ կատարուեցան։

ԻՏԱԼԻԱՅԻ Ի. ՄԱԲԻԼԻՆՊԱՏԻ ՄԵՌ

ՄԱԲԻԼԻՆՊԱՏ, 31 օգոստ.— Պաշտօնական տեղեկութեանց նայելով իտալական թագաւորը սեպտ. 6, ուրբաթ օր կէս օրին պիտի մեկնի Մարիէնպատէն։ Անցեալ օր թագաւորը պատոյտի ելած ատեն տեսաւ չրջուն երգեհոնահար մը, որուն աջ ձեռքը անդամալոյծ էր և կուրծքին վրայ մէկ քանի պատուանշաններ կային։ Թագաւորը օգնականին կեցնել տալով նուէր մը տալ տուաւ անոր. ապա իմանալով որ վաղեմի զինուոր մըն էր ան և իր ունեցած պատուանշաններուն մէջ կար արծաթեայ միտալ մը, որ քաջագործութեանն համար ընդունած էր 1866ին, ոսոխականութեան միջոցաւ գանել տալով զայն, իր ներկայութեան ընդունեց և դրամական մեծ պարգեւ մը տուաւանոր։

ՄՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՄԻՒՆՊԱԳԷՆ, 2 սեպտ.— Վիլհէլմ կայսրը «Միւզէ Էլէքթրիկէն»ի մէջ խօսելով, ուրախութիւն յայտնեց Վէսթֆալիի մէջ տիրող հաւատոյ և տնտեսական միութեան մասին, մրմնջիւն մը որ կ'ուզէ որ տիրէ ամբողջ երկրին մէջ։ Կայսրը քաջ թէ այդ նպատակին հասնելու միակ միջոցն է կրօնքը։ Վիլհէլմ Բ. յարեց թէ իր բոլոր հպատակները մօտ են իր սիրտին. իսկ իր հոգածութիւնը գործաւորներու մասին՝ հիմնուած է իր մեծ հօրը սկզբունքներուն վրայ։

Լ.Ա. Հէ.— Իրաւաբարութեան յանձնաժողովին մէջ խաղական պատուիրակը յայտարարեց թէ Իտալիա, հաւանելով հանդերձ ամէնէն ընդարձակ իրաւաբարութեան, կը կարծէ թէ պարտաւորիչ իրաւաբարութիւնը գործադրելի է՝ իրաւաբանական խնդիրներու համար, մանաւանդ միջազգային դաշնադրութեանց մեկնութեանը նկատմամբ։ Աւստրիոյ, Գերմանիոյ ու Չուիցերիոյ պատուիրակները յայտարարեցին թէ այդ հիման վրայ համաձայնութիւն մը կարելի է։

ՊԵՐԼԻՆ.— Գերմանիոյ կայսրը Միւնսդէրէն Պերլին ժամանեց։

ԲՐՈՆՇՎԻԳ.— Ռուսիոյ կայսրը ու կայսրուհին, երէկ, Սպանսurs զբօսանաւով զբօսական պտոյտի ելան մինչեւ Ֆինլանտիա։

ՌԷՆԴԱ.— Թրսիայի մէջ տեղական քաղէրայէ մէկ դէպք պատահեցաւ՝ Իտալիոյ սահմանագլուխին վրայ։ Սէլլտաէոյի մէջ ալ մէկ քանի կասկածելի դէպքեր պատահեցան։

ՎԻԵՆՆԱ.— Աւստրիոյ Դաշինքին վերակազմութիւնը հաւանական է։ Հողագործական կուսակցութիւնէն մէկ քանի հոգիի նախարարական պաշտօն պիտի յանձնուի։ Պ. Թիքման Բրաչէկ երկրագործական նախարար պիտի ըլլայ՝ փոխանակ Պ. Առնսբէրկի։

ՊԵՐԼԻՆ.— Այս տեղի ֆրանսական դեսպան Պ. Միւլ Բանտոն արձակուրդով կը մեկնի։

—Գերման մէկ քանի լրագիրներ կ'ըսեն թէ Մոնաքոյի մէջ Վիլհէլմ կայսրը ու Պ. Ֆալիէռ տեսակցութիւն մը պիտի ունենան։

—Նոյն Ֆրայէ Բրեսք կ'ըսէ թէ այդ տեղեկութիւնները ճիշտ են, սակայն, կը յարէ, այդ տեսակ հանդիպում մը պակաւնէ պիտի ըլլայ հիմնական բարեկամական փոխներուն, բայց հաւանական չէ որ Վիլհէլմ Բ. այս տարի պատոյտ մը կատարէ Միջերկրականի մէջ։

ՀՌՈՄ.—Վէսուվի հրաբուխին գործունէութիւնը կը կրկնապատկուի։ Ճարճատիւններ կը լսուին և թանձր մուխ մը կը բարձրանայ։ Բաւական ընդարձակ տարածութեան մը վրայ մոխիրի անձրեւ մը կը տեղայ միշտ։

ԲԱԲԻԶ.— Հրապարակին վրայ չատ գործունէութիւն չի տիրեր, բայց գիները ընդհանուր կերպով հաստատուն են։ Ցբրանական ռանդը անփոփոխ է։ Միջազգային արժեթուղթերէն սպանիական արտաքինին և ռուսականին համար խնդրանք կայ, որով բարձր գիներով փակուեցան։ Վարկի հաստատութեանց բաժնեթուղթերը լաւ բռնուած են, մանաւանդ Քրէտի Լիոնէն, որ 1185ի բարձրացաւ։ Պալիա Դարայոյտնի բաժնեթուղթերը անփոփոխ էին՝ 620 եւ Երէյլիի բաժնեթուղթերն ալ 300։ Ութս Թինթոյի բաժնեթուղթերը 1885էն 1873ի իջան, վասն զի պղինձի գինը 74 սկիի իջած էր։ Լոնտոնի մէջ հրապարակը հանդարտ է, բայց հաստատուն։ Անգլիական քոնսոլիտէները, որոնց եռամսեայ քուրոնը կարուած է, ⅛ վրայ դրին։ Հանքային արժեթուղթերը լաւ հակում ունին։ Նիւ-Եորքի մէջ ամերիկեան արժեթուղթերը անփոփոխ են։

ԼՈՆՏՈՆ.— Թայմզ կ'ըսէ թէ Մայրագոյն Արեւելքի մասին Անգլիոյ և Ռուսիոյ միջեւ կնքուած դաշնադրութեան հետեւանքով Անգլիա պիտի կրնայ զեղչել Հնդկաստանի իր զինուորական ելմացոյցը։ Դաշնադրութիւնը կը վերաբերի նաեւ Դիպէդի և Աֆղանիստանի։ Դաշնադրութեան կնքման աշխատակցած են Լորտ Սոլզպէրիի որդին, Լորտ Լէնսդաուն, Սըր Լաուրաս Կրէյ, Սըր Զարլս Հարտինճ և Սըր Ս. Նիքոլսըն։

ՆԻՒ-ԵՈՐՔ.— Նիւ-Եորէ Թրիպիւն կը ծանուցանէ թէ պայմանագրութիւն մը կնքած է Պ. Ռուզվէլտի հետ, որ իր պաշտօնավարութեան պայմանաժամը աւարտելէ ետքը, նոյն թերթին խմբագրապետ պիտի ըլլայ։

Լ.Ա. Հէ.— Պ. Նէլիսով ծանոյց Հոլանտայի կառավարութեան թէ Դեսպան Նախորհուրդը ամսոյս 21ին պիտի աւարտի և բրոթոքոլը 28ին պիտի ստորագրուի։

ՊՈՐԼԻՆ.— Ֆրանսական դեսպան Պ. Բանտոն երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ Գերմանիոյ արտաքին գործոց նախարար Պ. ֆոն Զիրքիիի հետ։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՌՈՒՏԱՒՈՒՄ Օգոստոս 24]3 Սեպտ.

Օսմ. Բանս. Մէյտէլ 4 %		Օ. Ռ.	102 32
» » » ժամ. 4½		»	102 23
Բուլգարի Երկաթուղի		Ֆր.	162 ¾
» » » ժամ. 4½		»	162 ¾
Գրաբէ Կ. Գալաց		»	437 —
Անատ. Երկթ. Գարանթ. Ա.տերի		»	516 —
» » » Բ.տերի		»	514 —
» » բաժնթղթ		Ա. Ռ.	17 22½
Շերքէթի Խայրիէ		»	44 —
Շերքէթի Խայրիէի Հափտէկ		»	5 05
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		»	4 20

ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ԴԱՏԸԳԻՏՈՒԴԻ

Վարժարանիս 38րդ տարեշրջանը պիտի սկսի սեպտ. 3ին, ըստ հին տոմարի, երկուշաբթի օր։ Վարժարանին նպատակը ու ծրագիրը, ինչպէս նաև վարչութեան փոյթին ու ջանքը՝ անոր հիշդ գործադրութեանը համար, ծանօթ է համայնքին երկար տարիներէ ի վեր, սակայն նոյնը՝ վերջի ժամանակներուս մէջ ի մասնաւորի ակներեւ եղած է, հոն ներմուծուած նոր-անոր բարեփոխութիւններովն։

Ի նկատի առնելով այժմեան միջավայրին օրինաւոր պահանջը, առաջիկայ տարեշրջանին մէջ, հինգնական ու գործնական ուսմանց ամէն մէկ ճիւղերուն մէջ մարդելէ զատ վարժարանիս աշակերտները, առաւելագոյն խնամոց պիտի ենթարկուին անոնք լեզուական վարժութեանց և գլխաւորաբար ֆրանսերէնի մէջ. որուն համար անցեալ տարւոյ ուսուցչաց թուոյն վրայ նոր ու ընտիր ֆրանսացի diplômé եղած ուսուցիչներու յատուկ խումբի մը յաւելումը եղած է, որով դասատուութեանց մեծագոյն մասը ֆրանսերէն լեզուով պիտի աւանդուի աշակերտաց։ Ասոր հետ մէկտեղ խօսելավարժութեան համար և նոր մեթոդով առանձին դասախօսութեան ժամեր հատատուած են։ Վարժարանիս մէջ աւանդուած լեզուներն են Թուրքերէն, հայերէն, ֆրանսերէն, գերմաներէն, անգլիերէն և իտալերէն։ Ուսմանց և դիտութեանց մասին կը հետեւի եւրոպական միջնակարգ վարժարաններուն ծրագրին, որուն հետ մեծ տեղ մը տրուած է նաև գեղարուեստից, ձեռագրութեան, գեղագրութեան, ձայնական ու երաժշտութեան, ինչպէս նաև մարմնամարզի, որոնց համար մասնաւոր վճարում չկայ, իբրեւ առեալ դասնակի, ջութակի և այլն դասատանդութիւնները։ Վարժարանիս շրջանաւարտներէն որոնք որ արժանաւոր ու յարմար կը դատուին Տեսչութենէս, կը ղրկուին Վենետիկի Մ. Ռափայէլեան լիկէոնը, և անկէ կ'ուղղուին, լրացուցիչ երկամեայ շրջանը աւարտելէն վերջը—Եւրոպոյ այլ և այլ համալսարանները, նոյն վարժարանին տեսչութենէն յատկացուած առանձին թոշակով (Bourse)։ Աւելի մանրամասն տեղեկութիւն ստանալ ուզողները կրնան դիմել ուղղակի Դարգիւլ (Մօտա) վարժարանիս տեսչութեան, և կամ Բերայի Մխիթարեան վարժարանը (Սագրդ-Աղաճ, Թիւ. 34) և առնել անկէ վարժարանիս ցայտագիրը։

Վերատեսուչ

10—4 Հ. ՅԱԿՈՎԲ Վ. ՏԻՐՈՅԵԱՆ

ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏԻՊ ՎԱՐԺՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՌԱՎԱՐԱԿԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱՏԱՆՑ ԵՒ ՎԱՐԺՈՒԹԵԱՆՑ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒԱԾ ԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Հանր. Պարտքի Վարչութիւնը կը յիշեցնէ հարկատուներուն թէ Դրոշմաթուղթի Օրէնքին 9րդ յօդուածին (Թիւ 53) տրամադրութեան համաձայն, 1 դրուշ որոշ դրոշմաթուղթի ենթակայ են կառավարական պաշտօնատանց և վարչութեանց տրուած խնդրագիրները, թղթերները, թեղեթէներները, տեղեկագիրները, յիշատակագիրները, միւզաքէրները, յայտարարագիրները և ղեկուցագիրները։ Դրոշմաթուղթի Օրէնքին 10րդ յօդուածին համաձայն, որոշ տուրքի սակացոյցին մէջ և ապահարկութեան գլխին մէջ չգտնուող և համեմատական տուրքի ենթակայ չեղող բոլոր գրութիւնները, ինչպէս նաև այդ գրութեանց պատէները, քաղուածքը և թարգմանութիւնը 1 դրուշ որոշ դրոշմաթուղթի ենթակայ պիտի ըլլան, կառավարական պաշտօնատանց և վարչութեանց ներկայացուցած ատեն։ Հետեւաբար հարկատուները կը հրաւիրուին, Դրոշմաթուղթի Օրէնքին 29րդ յօդուածին համաձայն՝ կառավարական պաշտօնատանց և վարչութեանց ուղղուած բոլոր գրութեանց վրայ առանց բացառութեան, և անոնց կցուած նմուշներուն վրայ դրոշմաթուղթ փակցնել ու ջնջել, 38 և 40րդ յօդուածներու տրամադրած տուգանքին չենթարկուելու համար։ Նաև 1 դրուշ դրոշմաթուղթի ենթակայ է այդ գրութեանց կցուած պաշտօնագիրներուն իւրաքանչիւրը, երբ այդ գրութիւններու և պաշտօնաթուղթերու մասին Դրոշմաթղթի Օրէնքին մէջ ոչ և է արտադրութիւն կանխատեսած չէ։

Ընդհ. Տնօրէնութիւն

1/14 օգոստոս 1907 30—6

ՖԱԹՈՒՐԱ ՈՒ ՀԱՆՇՈՒՆՑՈՑ

Օսմ. Հանր. Պարտքի Վարչութիւնը կը յիշեցնէ բոլոր հարկատուներուն թէ վճառականներու, ճարտարագործներու, սեղանաւորներու կամ սարաֆներու կողմէ իրենց յանախորդներուն տրուած ամէն ֆաթուրա ու հաշուեցոյց ենթակայ են 5 փարա որոշ դրոշմաթուղթի, համաձայն 9րդ յօդուածին (Թիւ 31) Դրոշմաթուղթի Կանոնագրին։ Այդ տուրքը պարտին վճարել ֆաթուրայի ու հաշուեցոյցի տէրերը։ Այդ մասին հարկատուներուն կողմէ շատ մը օրինազանցութիւններ գործուած ըլլալով, Հանր. Պարտքի Վարչութիւնը անոնց ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ վերոյիշեալ օրինական տրամադրութեան, ինչպէս նաև դրոշմաթուղթի Կանոնագրին 38րդ յօդուածին վրայ, որ 100 դրուշի տուգանքի կ'ենթարկէ իւրաքանչիւր օրինազանցութիւն։ Դրոշմաթուղթի Կանոնագրին կիրառումը դիւրացնելու համար, Հանր. Պարտքի Վարչութիւնը կը ծանուցանէ թէ ֆաթուրաներու և հաշուեցոյցներու դրոշմաթուղթ կարելի է վճարել արտակարգ դրոշմամով և 5% զեղչով։ Մինչեւոյն ատեն Վարչութիւնը կը փութայ հարկատուները զերծ կացուցանել օրինազանցութեան հետեւանքներէն, որոնք ակներեւ են Դրոշմաթուղթի Կանոնագրին 50րդ յօդուածին տրամադրութեան համաձայն, և որով օրինազանցներէն առնուած տուգանքին կէսը կը տրուի օրինազանցութիւն մը վարչութեան իսաց տուողներուն։

Ընդհ. Տնօրէնութիւն

1/14 օգոստոս 1907 30—5

ԲԱՐԶՐԱԳՈՅՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ՊԱՏՐԻԶԱԿ

Վարժարանիս նպատակն է իր ուսանողներուն տալ գործնական կեանքի պահանջումներուն համապատասխանող հիմնական և առողջ դաստիարակութիւն մը։ Ռնիկ և Ամերիկայի ուսուցչական խմբին վրայ աւելցած է Զուիցերիացի ձեռնհաս ուսուցիչ մը՝ մասնաւոր ոյժ տալու համար նաև ֆրանսերէն լեզուին։

Աշակերտները կը վայելեն բժշկական և ընտանեկան կատարեալ խնամք վարժարանին մասնաւոր բժշկին, գիշերօթիկ հինգ ուսուցիչներու անմիջական հսկողութեան և Տիկին Զէմպրբսի մայրական հոգածութեան տակ։

Վարժարանին յառաջիկայ տարեշրջանը կը սկսի սեպտ. 4ին (Ն. Տ.) Դշ.։ Գիշերօթիկներուն տարեթոշակն է 16 օսմ. ոսկի, որուն կէսը վճարելի է սեպտ.ին սկիզբը, իսկ մնացեալը՝ յունուարի մէջ։ Գործնական երաժշտութեան դասին համար կը պահանջուի տարեկան $1\frac{1}{2}$ ոսկի։

Թէ՛ հին և թէ նոր աշակերտներ, եթէ կ'ուզեն Հայտար Փաշայէն Իզմիտ կէս գընով ճամբորդել, պէտք է դիմեն Դրիգոր էֆ. Շահպազեանի և իրենց անունները արձանագրել տան մինչեւ օգոստոս 17/30։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել Մր. Բիթի կամ վարժարանիս Պոլսոյ գործակատար Դրիգոր էֆ. Շահպազեանի, Պայպըլ-Հաուս, Կ. Պոլիս, և կամ Տնօրէնութեան, Պարտիզակ։ 20—12

ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ ՍՆՏՈՒԿ

ՎԻՆԸՐ ՊԱՆՔ-ՖԷՐԱՅՆ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ

ԴԱԼԱԹԻ ԵՒ ՊՈԼԻՍ

Դրամագլուխ 130 միլիոն ֆուռոն, ամբողջովին վճարուած

Պահեստի գումար 37,300,000 ֆուռոնի չափ։

ԴԻԼԻՋԱՆՍԻ ԳԱՏԵՐԱՆՆԵՐ

Վճարումները տակեդրամ ըլլալու են։ Ցեռուն դրուշէն վար վճարում չընդունուիր։

Վինըր Պանք-Ֆէրայն տյոր հարիւրին 3 $\frac{1}{2}$ տոկոս կը վճարէ 1000 տակիէն վայ գումարներու համար իսկ անկէ ուելի գումարներու համար՝ հարիւրին 3։ Սակայն կրնայ տակաւին տակը իջեցնել կամ աւելցնել տեղական լրագիրներու մէջ հրատարակելով 15 օր առաջ իմաց տալէ յետոյ։

100 տակիէն վար գումարները կրնան նաև առնուիլ ամէն տարի։

100 տակիէն վար գումարները կրնան նաև առնուիլ ցերուցրպէս ու կանխաւ ըլլալիք տղդտրութիւնէն մէջ յետոյ, հետեւեալ ֆէրզով.

3	օր	100– 150	տակի	գումարի համար
5	»	151– 200	»	» »
10	»	201– 500	»	» »
15	»	501–1000	»	» »
30	»	1001 և անկէ վեր	»	» »

Վինըր Պանք-Ֆէրայն իրեն կը վերապահէ պանքան դրամ ունեցողներուն հաշիւը կարգադրել, ուզուած ատեն վճարելով տեղական պարտականի գումարը։

Վինըր Պանք-Ֆէրայն խնայողական գումարը պարունակող տեսակ մը կը յանձնէ անչափահասի անունով, բայց այդ պարագային նշանակուած խնամակալը (վէլի կամ վասի) միայն իրաւունք ունի գրամը քաշելու։ 50—17

Խնայողական Սնտուկին գործ։ Վինըր Պանք-Ֆէրայն կը զբաղի նաեւ տեղական ուրիշ գործառնութիւններով։

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱ

Վիճակ 30 մայիսի 1907

ՊԱՇԱՆՁՔ	Օսմ. ոսկի		ՊԱՐՏՔ	Օսմ. ոսկի	
Բաժինք չգանձուած	5,500,000	—	Դրամագլուխ	11,000,000	—
Մնաց ակ ի կ. Պոլիս	3,116,433	75	Պանքանոտք ի շրջաբերութեան ի կ. Պոլիս եւ ի մասնաճիւղս	1,276,523	—
Պետական արժէթուղթք	1,465,791	70	Վճարելի փոխանակագիրք	3,191,867	30
Զանազան արժէթուղթք	3,145,870	78	Ընթացիկ հաշիւք զանազանք — պարտականք	1,491,416	18
Գանձակի փոխանակագիրք	3,569,018	61	Դրամական աւանդք որոշ պայմանաժամով	9,997,647	76
Ընթացիկ հաշիւք Կայս. Գանձուն— պարտականք	1,999,011	81	Վճարելի չանաչամինք	4,985	20
Ընթացիկհաշիւք զանազանք — պարտականք	3,563,876	55	Կանոնական պահեստ	983,258	43
Փոխատուութիւնք արժէթղթոց եւ վաճառաց	6,401,237	20	Զանազանք	1,290.172	57
Անշարժ եւ շարժուն գոյք	286,857	10			
Զանազանք	187,772	94			
Ս. Ո.	29,235,870	44	Ս. Ո.	29,235,870	44

Վաւերացեալ ճշդութիւնն ըստ տուարաց

Տնօրէն — Վ. Ա. ՄԱԼԹԱՍ
Ընդհ. Տնօրէնի օգն. — Ա. ՆԻԱՍ
Հաշուակալ — Հ. ԳԻՒՕՀԼԻԷՐ

ԱԼԱՇԷՀԻՐ

ՍԵՂԱՆԻ ՀԱՆՔԱՅԻՆ ԲՆԱԿԱՆ ՋՈՒՐ

ՄԻՇՏ ԹԱՐՄ ԵՒ ՀԱՃԵԼԻ

Կը բուժէ ստամոքսացաւը, լեարդի, աղիքի, միզանցքի հիւանդութիւնները, շաքարախտը, աւազախտը, անուրիւնութիւնը։

Նշանաւոր քիմիագէտներու, ինչպէս Բարիզէն Պ. Բառնոյի, Կ. Պոլսոյ քիմիական աշխատանոցին, Աթէնքէն Պ. Ա. Քրիսթոմանոսի և մայրաքաղաքիս համբաւաւոր բժիշկներու կողմէ տրուած արտօնական տեղեկագիրներ կ'երաշխաւորեն եղական յատկութիւնները այնքան փնտռուած հանքային ջուրին։

ԱԼԱՇԷՀԻՐԻ

ՄԻԵՒԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉՔ

ՔՈՒՐԹԷՍ ԵՒ ՎԱՍԻԼԻԱՏԻ

36—27 Սարգիսի խան, Պոլիս

ՀԱՐՍԱՒԵԱՆ ՎԱՅՇԵԼՈՒՉ ՄՈՄԵՐՈՒ

ԾԱՂԿԵՓՈՒՆՋԵՐՈՒ

ԵՒ

ՄԱՆԿԱՆՑ ՄԿՐՏՈՒԹԵԱՆ ՀԱՆԴԵՐՁԵԼԻՆՆԵՐՈՒ

ՄԱՍՆԱԳԻՏ-ՀԱՆՁԱԳԹԻՉ

ԱՐՄԵՆԱԿ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

որ երկար ժամանակ Մկրտիչ էֆ. Հիւսէյինճեանի և վերջին տարիներս ալ Զամիչեան վաճառատան մէջ կը գտնուէր, այս անգամ վերջնականապէս հաստատուած է Պոլիս, Սուլթան Համամ, Հաճօբուլօ խան, ԹԱԴԷՈՍ Է. ՀԻՒՍԷՅԻՆՃԵԱՆի Թիւ 29 հանրածանօթ վաճառատան վերնայարկը, ուր կը վաճառուին նաև ընտանեաց ու նորաձեւութեան վերաբերեալ բազմաթիւ վաճառք, գլխարկ ծաղիկներ, փետուր, ձեռնոց, գօրսէ, տանթէլ, գօրսէլա, ֆէսթոն, ֆիչու, պարէզ, կոճակ, լուիզին, բոնժէ և այլն։ և այլն։

Ամէն մարդ կը փափաքի դրամ չահիլ և շատերը դեռ չեն գիտեր որ անոր գաղտնիքը յանախորդները գոհ ընելով անոնց սիրքը շահելուն մէջ կը կայանայ։ 10—10

ՎԻՐԱԲՈՅԺ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺԵՐ

Նիհոլայիտիս Եղբարք

Պատուոյ յիշատակութեան արժանացած Բարիզի մէջ՝ Ֆրանսայի ատամնաբոյժերու ժողովին անդամներուն։

Բերա, Մեծ փողոց, Թիւ. 413, Բոսֆոր փողոց Թիւ 1, Շուարդ վաճառատան վրայ՝ առաջին յարկ։

Հիւանդ.—Դատարկ Մէօհիւրտար, Քորբիի պարտէզին մօտ։

Բերի հիւանդութիւնները կը դարմանեն։ Շատ փոքր ակառները օսկիով, «բլանճի»ով և «էմայ»ով կը լեցնեն։ Իրենց մասնաւոր գործիքներով յախճապակի ակառի կոտրեր կը չմնան և դպիս կը փակցնեն ակռային առողջ մասին, այնքան ճշդութեամբ որ ակռան ամբողջ կ'երեւայ և կարը ունենալը բնաւ յայտնի չըլլար։ այդ կերպով յախճապակիով ալ ակռայ կը լեցնեն։ Յախճապակին ամէնէն ամուրն է ակռայ լեցնելու համար գործածուած զանազան առարկաներուն։ եթէ առջեւի ակռաները լեցուին, բնաւ յայտնի չըլլար թէ լեցուած են։ Ատոնցմէ զատ ամերիկեան վերջին դրութեամբ կեղծ ակռաներ կը շինեն և առանց քիմքի «Պրիճուորք» տեսակէ ակռաներ կը դնեն։ Վերոգրեալ տեղերը ամէն օր կ'ընդունին իրենց դիմողները։ 50—17

ՌՕՊԷՐԴ ՔՈԼԷՋ

Վարժարանիս յառաջիկայ տարեշրջանը կը սկսի սեպտ. 5/18ին։ Կարգագրութիւններ եղած են վաճառականական ուսումը բաղձացուած կատարելութեամբ աւանդելու համար։ Վարժարանիս մասնաւոր բժիշկը՝ ուսանողներու առողջութեան, մարմնամարզներուն և խաղերուն, ինչպէս նաև վարժարանիս ընդհանուր առողջապահական վիճակին վրայ կը հսկէ։ Մարմնամարզի նոր և գեղեցիկ չէնք մը կառուցուած է նորոգապէս, իր մէջ ունենալով մարմնամարզի ամէն տեսակ գործիքներ, վերջին դրութեանց համաձայն։ 25—15

ՁԵՆԻԹ

ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՑԻՆ ՀՌՉԱԿ ՎԱՃԵԼՈՂ

միակ ժամացոյցը իր նրբախնամ յօրինուածքին, իր բարձակեւութեան, իր տոկունութեան և իր բարձր ճշգրտութեան համար, յատկութիւններ՝ որոնք բոլոր Արուեստահանդէսներու մէջ իրաւապէս արժանացուցած են զայն ամենաբարձր վարձատրութեանց, և որոնց համար կարելի է միշտ զայն յանձնարարել և երաշխաւորել։ Իրրեւ կատարելագործութեան վերջին բառը՝ ժամագործական ճարտարարուեստին արդի կալուածին մէջ, ԶԵՆԻԹ ժամացոյցը լիովին կ'արդարացնէ իրեն ընծայուած անունը։

ՄԵԾ ՄՐՑԱՆԱԿ ԲԱՐԻՋ, 1900

ԱՌԱՋԻՆ ՄՐՑԱՆԱԿ.—ՆԷՕՇԱՏԵԼԻ ԴԻՏԱՐԱՆԻՆ. 1903
ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՄՐՑԱՐԱՆ.—ԱՆԴԱՄ ԺԻՒՌԻ, ՄԻԼԱՆ. 1906
Եւն. եւն. եւն.

ԱՄԷՆ ՄԵՏԱՂԷ ԵՒ ԱՄԷՆ ՄԵԾՈՒԹԵԱՄԲ

Ընդհ. ներկայացուցիչ Թուրիոյ համար — Գ. ՍԱՐԳԻՍՕՖ ԵՒ ԸՆԿ.

Մեծ վաճառատուն ժամացոյցներու, շղթաներու և գոհարեղէններու

ՔԻՒ 16 — ՊԱՇՀԷ ԳԱԼՈՒ — ՔԻՒ 16

Օտարոտի-Պաք հասատատութեան դիմացը

Ի Բերա, կը գտնուի գոհարավաճառ Տ. Տ. ԷՔՄԷՔՃԵԱՆ ԵՂԲԱՐՑ քով,

Թիւ 400 Մեծ - Փողոց 50—19

ՌՕՍԻԱ

COMPAGNIE ROSSIA D'ASSURANCES

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՌՈՒՍԻՈՅ ԿԱՅՍԵՐ 1881Ի ՀՐԱՄԱՆԱԳՐՈՎ ԱՐՏՕՆՈՒԱԾ

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ, Բեդերսպուրկ

Ընկերութիւնը խիստ նպաստաւոր պայմաններով ապահովագրութիւններ կը կատարէ ընդդէմ հրդեհի, ամէն տեսակ արկածներու, ճամբորդութեան պատահարներու, երկաթուղիի ու յաղենաւի մէջ, ապրանքներու փոխադրութեան ու ցուցափեղկի ապակիներու խորտակուելուն դէմ։

Ընկերութեան դրամագլուխը, ամբողջապէս վճարուած	10,666,666 ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար	162,600,000 »
Ապահովագրեալներուն վճարուած գումար	460,946,000 »
1906 տարուան մէջ գանձուած ապահովագին ու տոկս.	75,130,000 »

Ամէն տեսակ տեղեկութեանց համար դիմել

Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին, Աղաբեան խան Վօյվոտա Ղալաթիա։

Պոլսոյ գործակալութեան, Տիլիրիզդաէ խան Աչբը Էֆէնտի հատատէր, Թիւ 26։

Տնօրէն, Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին՝ Ա. ՀԻՒՐՄԻԶ 11 50—25

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՅԻՆ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

ՀԱՍՈՅԹԸ ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԶԵՏԵՂՄԱՆ ՑՈՒՑԱԿԱՑՈՒԱԾ

Պարգեւները կը վճարուին Կ. Պոլսոյ մէջ Երկրագործական դրամատան և Օսմ. Կայս. Պանքայի, իսկ գաւառներու մէջ յիշեալ Պանքաներու մասնաճիւղերուն կողմէ։ Ինէներորդ Թիրաժը պիտի կատարուի 1323 սեպտ. 1ին Հանրօգուտ Շինութեանց պաշտօնական մէջ։

Տոմսակներուն թիւը	Պարգեւ տանող տոմսակներուն թիւը
175 000	35 000

Առաջին պարգեւ	Երկրորդ պարգեւ	Երրորդ պարգեւ	Չորրորդ պարգեւ
300,000	100,000	50,000	20,000

ՊԱՐԳԵՒՆԵՐՈՒՆ ԹԻՒՆ ՈՒ ՔԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

Պարգեւ		Հաս			
300,000	ղրշ.	1			
100,000	»	1			
50,000	»	1			
20,000	»	1			
60,000	»	6	իւրաքանչիւրը	10,000ական	ղրշ.
50,000	»	10	»	5,000 »	»
40,000	»	20	»	2,000 »	»
60,000	»	60	»	1,000 »	»
200,000	»	400	»	500 »	»
240,000	»	3000	»	80 »	»
630,000	»	31,500	»	20 »	»
1,750,000	»	35,000			

Թիրաժի գործողութիւնը կը կատարուի ի ներկայութեան Երկրագործական Պանքային Վարչական Խորհուրդի մարմնոյն, հաշուակալին, Եւմատական Նախարարութեան հաշուակալութեան Ատեանին և Օսմ. Կայս. Պանքային կողմէ կարգուած ներկայացուցիչներուն։ Եւած պարգեւները առանց ոչ և է զեղչի կը վճարուին ամբողջապէս, մէջտեղէն քանի դրուշ հաշուելով։ Թիրաժի միջոցին ամէն օր քաշուած թիւերը լրագիրներու մէջ կը հրատարակուին յաջորդ օրը։

Վիճակահանութեան տոմսերը կը ծախուին Երկրագործական Պանքային կեդրոնատեղիին, Պոլսոյ կողմը վիճակահանիչներուն մասնաճիւղին, իսկ գաւառները Երկրագործական Պանքայի և Օսմ. Կայս. Պանքայի մասնաճիւղերուն մէջ։ Ամբողջական քսանչինգ տոմսակ գնողին հարիւրին վեց դրուշ զեղչ կ'ըլլայ։ Թիրաժէն մէկ օր առաջ եւ դարձուած տոմսերը կ'ընդունուին և անոնց արժէքը կը վճարուի։

Ամբողջ տոմսին արժէքը մէկ մեճիտիէ
Կէս տոմսին արժէքը կէս մեճիտիէ
Քառորդ տոմսին արժէքը հինգ դրուշ

ԹԷՔԷ ՄԱՔՈՎ

ԳԵՂԱՆԻ ԿՈՄՍՈՒՀԻՒ ՄԸ ԱՐԿԱԾՆԵՐԸ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԾԵՐՈՒԿ ԱՌԻՒԾԸ

ՅԴ.

ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Լիզոն չլսեց այդ խօսքը. բայց չորս մարդասպանները սկսան ծիծաղել, իրարու ցոյց տալով խեղճ մարդը և ծաղրելով անոր ակարութիւնը։ Կոմոր, բռունցքը սեղմած, անոնց վրայ վազեց։ Բայց այդ չորս հոգիներուն հետ սպանութեան գաղափարներն ալ խոյս տուին, որով կոմոր չկրցաւ ձեռք անցընել զանոնք... Այսպէս, երկու այրերն ու երկու կիները սկսան դիւային պար մը դարձնել աղջկան շուրջը։

Ձեռն փաթիլները թէեւ յամրօրէն կը տեղային, սակայն ճամբան բոլորովին ճերմկցած էր, ու Ռոզ-Լիզոն անոգութեամբ կը յառաջանար։ Ցուրտէն կարմրած էին այտերը։ Վարդի գոյն ունէր Ռոզի դէմքը, ինչպէս կը կոչուէր արդէն անունով... իր վայելչաձեւ ու նուրբ հասակով պատուակի (լիզբրոն) կը նմանէր, որով Հանրիօ մկրատած էր նորատի աղջկան անունը։ Չորս մարդասպանները կ'ուզէին իր ցօղէն կորել այդ վարդը։

Անոնք նորատի աղջկան շուրջ դառնալով ու պատուքելով կարծես որոշ նպատակ մը ունէին, կանխաւ համաձայնած ըլլալով իրենց միջեւ, այն է գիս նովցնել ու թմրեցնել Լիզոնը, մոլորեցընել ասլու համար իր ճամբան... Քառուղի մը հանդիպելուն պէս, նորատի աղջկան շուրջը սկսան դարձնել ցնորեցուցիչ, դժոխային շրջանապար մը, մինչ Ռոզ-Լիզոն վարանոտ կերպարանք մը ունէր... Ու Քրուա-Վիթրէ կոմսը կ'ըմբռնէր թէ ի՞նչ կ'ուզէին այդ չորս հոգին... Նպատակին էր անցուդարձ եղող ճամբէն հեռացնել մանկամարդ աղջիկը և անտառին մօտեցնել զանի... Երբ անտառ մտնէր՝ Լիզոն այն ատեն միայն պիտի նչմարէր ճամբէն շեղած ըլլալը, և կորսուած ժամանակը շահելու համար, անտառին մէջէն կարճ ճամբով մը պիտի յառաջանար... Կոմսը կ'աղաղակէր.

—Զգուշացէ՛ր, զգուշացէ՛ր։

Եթէ երբեք Սիպուլօ հոն գտնուէր փոխանակ թռչունը հետապնդելու, անշուշտ ծերունին պիտի արթնցնէր, տեսնելով որ դժդակ շարժումներ կ'ընէ իր թիկնաթոռին վրայ և լսելով որ խռպոտ ձիչեր կ'արձակէ իր քունին մէջ։ Բայց Սիպուլօ հոն չէր, և ծերունի կոմսը շարունակց երազել։ Չարագործները իրենց մտադրութեան մէջ յաջողած էին...

Ռոզ-Լիզոն, իր շուրջը պտուտքող յարձանքէն գինովցած, անտառին կը մօտենար հեռուհեռէ։ Երբ նշմարեց իր սխալը, ընաւ չշուարեցաւ, այլ սկսաւ անտառին մէջէն յառաջանալ։ գիւղը այնքան հեռու չէր և ուշ ալ չպիտի մնար։ Այն ատեն չորս մարդասպանները սկսան վայրագ ծիծաղներ արձակել, յաղթական հանդիսանանուն համար։ Ռոզ-Լիզոն անպատճառ պիտի անցնէր թաւուտ տեղէ մը և խոնաւ ու մութ հեղեղատէ մը... Մէկ կողմը կը գտնուէր Բօմպ-օ-Տամ, իսկ աւելի հեռուն՝ Կօրս-ա-Բատօ...

—Զգուշացէ՛ր, զգուշացէ՛ր, կ'աղաղակէր կոմսը։

Այս վերջինը իր մղձաւանջին մէջ կը տեսնէր որ երկու կիներ կ'ուզեկցէին Լիզոնի, քոյն ի վեր յառաջանալով, թռչլ չտալու համար որ խոյս տայ ան։ Ցեռոյ Միշէլ Պուրիան անհետացաւ, դէպ ի հեղեղատին խորը վազելով, մինչ երիտասարդը, դանակով մը զինուած, կոնակի վրայ կը փռուէր թաւուտներուն մէջ, այն սարսափելի երկայնքը, ուրկէ պիտի անցնէր Լիզոն... Որքան գիշատիչ թռչունները կը յարձակէին այդ խեղճ տատրակին վրայ... Եթէ երբեք Ժէրմէնէն խոյս տար, Նաթալիի կողմէ յարձակում պիտի կրէր, իսկ եթէ այրերին ձեռքէն ազատէր, Միշէլի կամ Լօրանի ճանկին մէջ պիտի իյնար։ Անտարակոյս այդ գերագոյն վարկեանին Լիզոնի մտքէն անցաւ թէ ի՞նչ վտանգներու ենթարկուած էր... Նորատի աղջիկը կանգ առաւ, ուղեց ետ դառնալ և սկսաւ վազել... Երկու կիները կեցուցին զանի և իրենց ջղաձիգ մատներով սեղմեցին Ռոզ-Լիզոնի փափուկ վիզը։ Այս վերջինը ճիչ մը արձակեց, զոր կոմսը լսեց երազին մէջ և որուն պատասխանեց տեսակ մը անզօր կատաղութեամբ... Ու այս անգամ արթնցաւ, ճակատը քրտինքով թրջուած, ընդոստ շարժումներ ընելով, այնքան խորապէս այլայլած որ կարծես թէ իր աչքերուն առջեւ գործուած ըլլար այդ առամը։ Հակցաւ որ երազ տեսած էր... Երկարաձիգ հառաչ մը, անհուն սփոփանքով լցուած, իր ճնշուած կուրծքէն թռաւ։

—Մղձաւանջ է։ Բայց ի՞նչ սոսկալի ցնորք է ասիկա, մրմնջեց կոմսը։

Շուտով չհանդարտեցաւ՝ իր աչքին առջեւ պարզուած սոսկալի տեսարանը մեծապէս ազդած ըլլալուն համար իր վրայ։ Քիչ մը ինքզինքը գանելուն պէս, ըսաւ.

—Դուցէ՝ ատոյգ ըլլայ այս ամէնը։

Բաց ի այն մտացնորութենէն, որով չորս սատանաներ դարձած էին այդ հրեշատակին շուրջը, մնացեալը կը ներկայացնէր բուն իրական կեանքը։ Այդ մարդոց ատելութիւնը Լիզոնի նկատմամբ՝ ծանօթ էր արդէն... Ո՞վ գիտէ թէ իրենց որջերուն խորքն ծուղակ մը չէին պատրաստած... Այդ մտածումը վախ պատճառեց կոմսին։ Ցուագին ու սեւեռագին գաղափարի մը փոխուեցաւ այդ մտածումը...

—Այո՛, Լիզոն վտանգի մէջ է...

Ինչպէս թռլլ տուած էր որ առանձին մեկնի ան, առանց Սիպուլոյի անձնուէր ու զօրաւոր ակացութեան, որ այնքան կը սիրէր նորատի աղջիկը։ Կոմսը խելայեղ նայուածք մը ձգեց իր շուրջը։

—Հանրիօ՛, կանչեց ծերունին։

Ոչ ոք պատասխանեց։ Բայց Հանրիօ մօտերը գտնուելու չէր, Լիզոն հրամայած ըլլալով չատ չհեռանալ։ Աւելի ուժգին շեչով կանչեց.

—Հանրիօ՛, Հանրիօ՛։

Դարձեալ լռութիւն։ Թերեւս դուրսը բակին մէջ կը գտնուէր Սիպուլօ... կոմսը ոտքի ելաւ, ծածկոյթները մէկդի նետեց ու սկսաւ յառաջանալ... Ալ եւս չէր ուզեր կեղծել... Ինչ փոյթ թէ հասկնային իր գրեթէ բուժուած ըլլալը։ Դուրս ելաւ։ Սիպուլօ մէջտեղ չկար։ Ան մոռցած ըլլալու էր Ռոզ-Լիզոնի հրամանը։ Դիւազան մը առաւ՝ անոր վրայ կրթնելու համար։

—Ժամանակը հասած է և պատժոյ ժամը հնչած է, ըսաւ կոմսը։

Դանդաղ ու ծանր քայլով մը, առանց դանդաղելու սակայն, ծերունին սկսաւ յառաջանալ ամայի ճամբուն վրայէն, ուր, սառնամանիքէն կարծրացած գետնին վրայ, ձեան առաջին փաթիլները կը դիզուէին։ Սիպուլոյի մէկ սարսռիկ խօսքը յիշեց. «Ձիւնը վտանգաւոր է ծերունիներու համար, բաւ էր ան... Ես Սիպուլօ, որ գուշակ մըն եմ, տեղեակ ներկային ու ապագային, և որ ամէն տեղ կը գտնուիմ, այս խօսքերը կ'ընեմ ձեզի։»

Եթէ երբեք մէկը հարցնէր կոմսին թէ ո՛ւր կ'երթար, ան պիտի պատասխաներ. «Հոն ուր դիպուածը կ'առաջնորդէ։»

(Շարունակելի)

Առաջնորդ ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ